

MENDEI HÍRADÓ

Önkormányzati tájékoztató 2021./IV. szám

KEDVES MENDEI LAKOSOK!

A tavalyi év karácsonyi számában azt írtam, hogy a Covid 19 teljesen felforgatta az életünket. Azt hittem, hogy ezen év végére minden visszaáll a rendes kerékvágásba, de sajnos tévedtem. Új fogalmakat kellett megtanulnunk, mint „Delta mutáns”, „Omikron” stb.

Sajnos ebben az évben is településünk több lakója is áldozatává vált ennek a veszélyes betegségnek. Féltjük gyerekeinket, szüleinket, rokonainkat.

Az advent időszakában vagyunk, sajnos a már megszokott és hagyományná vált ünnepi hétvégéinkből csak az elsőt tudtuk megtartani, mivel iskolás osztályaink, óvodás csoportjaink, illetve bölcsődés gyerekeink is felváltva, vagy folyamatosan karanténban vannak. Ezek a hétvégék nagyon hiányoznak. Az első advent maszkban, de mégis kicsit felszabadultan telt el, együtt énekelve a fellépőkkel. Jó volt látni a boldog, vidám embereket.

Az ünnepi készülődésből ezen kívül csak a mikulásjáratot tudtuk megtartani, abban a szokásos formában, hogy a mikulás a krampuszaival autón a megszokott útvonalon köszöntötte a gyerekeket a távolságtartás betartásával.

A szakemberek szerint a vírus még jódarabig velünk marad, ezzel meg kell próbálnunk együtt élni. Szerencsére a településünk így is tovább tudott fejlődni. Mint azt az újság belső hasábjain látják, több pályázatot befejeztünk az őszszel. Befejeztük az árvízi csúcstározó építését és a hozzá kapcsolódó árokfelújításokat a „Tanyákon”, új utakat sike-

rült leaszfaltozni, átadtuk a sportöltözőt, illetve decemberben befejezzük a Pusztaszentistváni volt iskola középső szintjének a felújítását. Ebbe az épületbe jövőre szeretnénk „életet lehelni”, programokkal megtölteni.

Az őszi folyamán kihasználtuk azt a rövid pillanatot, amikor rendezvényeket tudtunk tartani. Majdnem minden hétvégére sikerült olyan programot településünkön megrendezni, ahol lakosaink ki tudtak kapcsolódni. Ezen programjaink is pályázati pénzből valósultak meg.

Mint észlelhették közlekedés szempontjából a felújítások miatt ezen év második fele nehézkesre sikerült. Az idei évi települési útfelújításainkat befejeztük, a 31-es számú főút Mendét érintő szakasza is december közepén átadásra kerül. ➔

KARÁCSONYI KÖSZÖNTŐ

Úgy gondolom, ezt a kis kellemetlenséget érdemes volt elviselni, mivel a településünk minőségi ugrást ért el az útfelújítások terén.

Természetesen a munka jövőre sem állhat meg, mert vannak útjaink amelyek időközben elhasználódtak, ezért szükségessé válik az újraaszfaltozásuk.

2022-ben kiemelt munkaként befejezzük az ivóvízrekonstrukciót, még egy új kút épül tározóval és komplex irányító rendszerrel, amivel reményeink szerint véglegesen hosszú évekre megoldjuk az ivóvízhiány problémáját.

Feladatok folyamatosan vannak, az év közben beérkezett lakossági igényeknek is lehetőség szerint próbálunk megfelelni.

Közeledik a karácsony, az év vége. Miközben e sorokat írom, még nem tudjuk, hogy mit hoz a holnap, de ami a legfontosabb: vigyázzunk az egészségünkre.

Ady Endre:

Karácsony (részlet)

<i>Harang csendül,</i>	<i>A templomba</i>
<i>Ének zendül,</i>	<i>Hosszú sorba'</i>
<i>Messze zsong a hálaének</i>	<i>Indulnak el ifjak, vének,</i>
<i>Az én kedves kis falumban</i>	<i>Az én kedves kis falumban</i>
<i>Karácsonykor</i>	<i>Hálát adnak</i>
<i>Magába száll minden lélek.</i>	<i>A magasság Istenének.</i>
<i>Minden ember</i>	<i>Mintha itt lenn</i>
<i>Szeretettel</i>	<i>A nagy Isten</i>
<i>Borul földre imádkozni,</i>	<i>Szent kegyelme sügna, szállna,</i>
<i>Az én kedves kis falumban</i>	<i>Az én kedves kis falumban</i>
<i>A Messiás</i>	<i>Minden szívben</i>
<i>Boldogságot szokott hozni.</i>	<i>Csak szeretet lakik máma.</i>

A magam és a képviselő-testület nevében mindenkinke kellemes ünnepeket és boldogabb új évet kívánok!

Kaszanyi József
polgármester

Testületi hírek

A Covid 19 miatti veszélyhelyzet miatt a képviselő-testület hatásköreit a 2021. június 15-ig a polgármester gyakorolta. A képviselő-testület június 15-e óta 8 testületi ülést tartott.

A legjelentősebb döntés volt, hogy sikeres közbeszerzési eljárást tudtunk kiírni az ivóvízberuházás korszerűsítésére. Jelenleg a kiviteli tervek elkészítése folyik, jövőév tavaszán elkezdődik a kivitelezés, amelytől reméljük, hogy a nyári vízhiány megoldódik.

A képviselő-testület folyamatosan támogatja a pályázatok benyújtását, amelynek részleteiről ezen újság belső lapjain is beszámolunk.

A képviselő-testület üléseinek jegyzőkönyvei a www.mende.hu weboldalon elolvashatóak.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

KARÁCSONYI KÖSZÖNTŐ

Kedves Mendei Polgárok!

A rövid nappalok, hosszú éjszakák az emberek hangulatát is meghatározzák. A gyermekeken, a diákokon már gyakran erőteljes a fáradtság, de mi, felnőttek is várjuk már az ünnepeket.

A harmadik gyertya már az örömet hozza, hogy rajta keresztül eljuthassunk a negyedik lánghoz, a szeretethez és magához karácsony ünnepéhez.

Karácsony meghitt pillanataiban ünnepeljünk együtt családtagjainkkal és barátainkkal, és egy pillanatra gondoljunk azokra is, akik értünk dolgoznak most is.

**Készüljünk az új évre,
valósítsuk meg álmainkat!**

**Áldott karácsonyt,
sikeres, boldog új évet kívánok!**

Pogácsás Tibor
országgyűlési képviselő Fidesz-KDNP
önkormányzati államtitkár,
Belügyminisztérium

Az advent a várakozás, a felkészülés időszaka. Az adventi koszorú gyertyáinak meggyújtása során gondoljuk át azok szimbolikus jelentését is. Az első a hitet, a második a reményt jelképezi, amelyekre ebben a nehéz évben mindannyiunknak nagy szükségünk volt.

Tisztelt Mendei Lakosok!

Ez az év sem volt egyszerű sokunk számára, mert az idén sem került el bennünket a vírushelyzet. Lehetőségeinkhez mérten részt vettünk minden olyan tevékenységben, amivel a közösséget tudtuk segíteni, óvni és megvédeni. Legyen ez rendezvény, ünnepség, bármilyen esemény, vagy csak a mindennapok folytonossága. Itt gondolkodunk reggelenként az iskolások zavartalan közlekedésének segítésében a gyalogátkelőnél, és a napi járőrszolgálatra bel- és külterületen egyaránt.

Szoros együttműködésben vagyunk az Önkormányzattal és a Nagykáta Rendőrkapitánysággal is. Köszönjük mindenkinek a támogató és jó szándékú szavakat.

Munkánkat továbbra is az önök biztosságáért és védelméért végezzük immáron 20 éve.

Mindenkinek sok egészséget, nyugalmat, áldott

békés adventi ünnepeket kívánok!

**Tisztelettel:
Gecser István**
elnök

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

Igazgatási szünet

Értesítjük a Tisztelt Lakosságot, hogy 2021. december 22-én 8:00-tól 11:00-ig lesz ügyfélfogadás

2021. december 23-án és december 27-31-ig igazgatási szünet miatt a Polgármesteri Hivatal ügyfélfogadása szünetel.

Anyakönyvi esemény (haláloset) esetén

2021. 12. 23., 12.27-28-ig Kremmer Gáborné hívható a +36-30/972-0597 telefonszámon,

2021. 12. 29-31-ig Forgács Melitta hívható a +36-30/263-7229-es telefonszámon.

Megértésüket köszönjük!

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

Gólyahír

Balogh Károly és Nyéki Anikó

gyermek: **Dávid Kende** 2021. 06. 29

Varga Bálint és Nagy Anna

gyermek: **Izabella** 2021. 07. 04

Horváth Gergely és Tóth Regina Sára

gyermek: **Debóra Barbara** 2021. 07. 15.

Horváth Attila és Ádám Beáta

gyermek: **Dorka** 2021. 07. 20.

Megyeri Gergő és Lizák Tünde Alíz

gyermek: **Koppány Őrs** 2021. 08. 07.

Kökényei Dániel és Tóth Pál Bernadett

gyermek: **Elizabet** 2021. 08. 11.

Hallama Roland és Nyeste Tímea

gyermek: **Eliza** 2021. 08. 14.

Vidák István és Vidák Rebeka

gyermek: **Melissza Mónika** 2021. 08. 14

Dénes Ádám és Sánta Emma

gyermek: **Hédi** 2021. 08. 16.

Pupos Attila és Palaczki Anett Klára

gyermek: **Bianka Anett** 2021. 08. 16.

Vidák Edvárd és Barta Fruzsina

gyermek: **Elena Szilvia** 2021. 08. 23.

Berena Gábor és Bukor Henrietta

gyermek: **Lia** 2021. 08. 25.

Homonnai Zoltán És Korbel Boglárka

gyermek: **Boróka** 2021. 09. 02.

Nagy Márk és Bartó Réka

gyermek: **Hanna Bianka** 2021. 09. 03.

Tremmel Dezső és Timmel Beatrix

gyermek: **Zsófia** 2021. 09. 04.

Burai Kálmán és Katona Dóra

gyermek: **Fruzsina** 2021. 09. 13.

Puzsár Richárd és Nagy Cintia Éva

gyermek: **Janka** 2021. 09. 16.

Horváth János és Horváth Vivien

gyermek: **János Antónió** 2021. 09. 21.

Pálkás Gábor és Czipa Rita Orsolya

gyermek: **Nara** 2021. 11. 06.

Vojácsik Kristóf és Barta Emese

gyermek: **Anna** 2021. 11. 10.

Szeretettel köszöntjük a június óta született babákat!

Gratulálunk,
és jó egészséget kívánunk az egész családnak!

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

Aranylakodalom

Szeretettel gratulálunk aranylakodalmuk alkalmából **Nagy Jánosnak és Szabó Erzsébetnek (1971. 05. 29.),**

Hajdú Pálnak és Gubcsó Juliannának (1971. 09. 18.) és

Beszedics Mihálynak és Járadi Ilonának (1971. 11. 20.) !

További sok, boldog, együtt töltött évet kívánunk Nekik!

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

TÜDŐSZÜRÉS

Értesítem a Tisztelt Lakosságot, hogy a tüdőszűrő vizsgálat 2022. január 14-től január 18-ig tart (péntek, hétfő, kedd).

Helye: Pusztaszentistván, Fejes Ferenc tér 2. szám alatt lévő Községi Ház (volt iskola épülete).

Ideje: 8.00-tól 18.00-ig

A TÜDŐSZÜRÉS A FELNÖTT LAKOSSÁG SZÁMÁRA AJÁNLOTT VIZSGÁLAT!

A szűrővizsgálat 40 év feletti lakosoknak évente egy alkalommal ingyenes. 40 éves kor alatt, illetve munkahelyi alkalmassági vizsgálatához a vizsgálat díja 1700 Ft, mely az OEP által országosan elrendelt összeg. A befizetés a szűrőállomáson kapható csekken történik. A 14–18 év közötti gyermekek szűrése ingyenes, de beutaló és szülői beleegyező nyilatkozat szükséges. A törvény által kötelezettek, illetve a 18 évnél idősebb tanulóknál, akiknek az oktatási törvény ezt előírja, a vizsgálat természetesen ingyenes.

A befizetéshez szükséges csekkel előzetesen beszerezhető a Polgármesteri Hivatalban.

Panasz nélkül is lehet beteg.

A vizsgálat alkalmas a TBC illetve

sok más tüdőbetegség időben történő felismerésére!

Kérjük a vizsgálatra vigye magával személyi igazolványát, TB kártyáját, illetve ha van, az előző évi tüdőszűrő igazolást.

A szűrővizsgálat alatt a maszk viselése kötelező.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

A Háziorvosok rendelése az ünnepi időszakban:

Dec. 22., szerdáig mindenki a megszokott rendelés szerint rendel.

Dec. 23., 30., 31. rendkívüli szabadnap az egészségügyi dolgozóknak!

Igy december 23-24-25-26 központi ügyelet Gyömrőn. December 27-28-29-én csak Dr. Marosi Gyöngyi rendel. Elérhető 8-16 óra között 438-020-as telefonon.

December 30-31., január 1-2. központi ügyelet Gyömrőn. 2022. január 3-tól a megszokott rendelés folytatódik.

Mindenkinek boldog, békés karácsonyi ünnepeket kívánunk!

Dr. Marosi Gyöngyi

Dr. Dóczi Ildikó

A fogászati rendelő ünnepi nyitva tartása:

A fogászat 2021. 12. 23–12. 31-ig szabadságon lesz. Az első munkanap: 2022. 01. 03. A szabadság ideje alatt helyettesít: SOTE klinika Budapest 8. kerület, Szentkirályi utca 40.

Mindenkinek boldog, békés karácsonyi ünnepeket kívánunk!

Dr. Bekker Kitti

fogorvos

Támogatás a Nemzeti Kulturális Alap jóvoltából

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős minisztere a Nemzeti Kulturális Alap terhére a Mende Polgárörtség Egyesületet 3 500 000 Ft támogatásban részesítette. A támogatás összegéből „Mende népművészeti értékei” című kiadvány kerül megjelentetésre. A könyvkiadvány A/4-es méretben, kb. 2000 példányszámban fog megjelenni.

Gecser István

elnök

Nemzeti Kulturális Alap

Étkezési térítési díj befizetések Megváltozott a behajtás rendje

Étkezési térítési díjbefizetésére elsősorban átutalással van lehetőség.

Utalni a Mendei Polgármesteri Hivatal 11742056-15730631 számú bank-számlájára lehet minden hónap 15-ig a kiküldött pontos összeg átutalásával. A közlemény rovatban kérem, tüntessék fel a gyermek nevét és osztályát, hogy be tudjuk azonosítani a beérkező összeget. A befizetésről a számlákat a beérkezéstől számított 10 napon belül eljuttatjuk az iskolába.

Akik nem tudnak élni a fenti lehetőségekkel, továbbra is a Polgármesteri Hivatal pénztárában tudják készpénzben kiegyenlíteni a térítési díjat ügyfélfogadási napokon, adott hónap 15-ig, telefonos egyeztetés után. (29/438-001, 13-as mellék)

Kérjük, tartsák be pontosan az időpontokat! Ha nem történik meg időben a befizetés, az érintett szülő felszólítást kap, és a gyermek a következő hónaptól csak akkor étkezhet, ha a hátralékot rendezi.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

ADVENTI rendezvénysorozat

Az Emberi Erőforrások Támogatáskezelő Nemzeti Kulturális Alap 400 000 Ft összegű támogatásban részesítette Önkormányzatunkat. A támogatást az „Adventi rendezvénysorozat Mendén” elnevezésű programsorozat költségeihez használjuk fel.

Nemzeti Kulturális Alap

Tájékoztatjuk a Tisztelt Lakosságot és a Fuvarozókat, hogy Mende Község Önkormányzat Képviselő-testülete a település egyes területeire való behajtás rendjéről és a fizetendő díjakról szóló 8/2019. (V.16.) önkormányzati rendeletét hatályon kívül helyezte. A Képviselő-testület megalkotta a település egyes területeire való behajtás rendjéről szóló 9/2021. (X.21.) önkormányzati rendeletét (a továbbiakban: Rendelet), amely 2021. október 25. napjától hatályos. A Rendelet értelmében a nagy tömegű tehergépjárművek a vonatkozó korlátozásokat figyelembe véve továbbra is behajtási engedéllyel hajthatnak be a település valamennyi utcájába, azonban ez díjmentessé vált.

A Rendelet és formanyomtatványok megtalálhatók a www.mende.hu honlapon.

Kaszanyi József
polgármester

Adomány az iskolának!

Nagyvállalatok körében elterjedt gyakorlat, hogy irodabútoraitak 4-5 évente lecserélik, majd ezeket alapítványoknak, egyesületeknek, iskoláknak ajánlják fel.

Ennek keretében, a Mendei Géza Fejedelelem Általános Iskola nagyerőértékben kapott asztalokat, székeket, szekrényeket és egyéb irodabútorokat.

Köszönjük a Groupama Biztosítónak az adományt, Durcsán Viktóriának és Pénzes Attilának a közreműködést, valamint a szülőknek a szállításban és a helyrepackolásban való részvételét.

Nimmerfroth Judit
igazgató

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

Szociális tűzifa támogatás

A Belügyminisztérium által kiírt szociális tűzifa pályázaton a BMÖGF/191-36/2021. számú miniszeri döntésnek köszönhetően Mende Község Önkormányzata 157 erdei köbméter tűzifát oszt ki a szociálisan rászoruló személyeknek és családoknak. A tűzifa kiosztása folyamatosan zajlik.

Kaszanyi József
polgármester

BELÜGYMINISZTERIUM

Sajtóközlemény

Ivóvízellátás Mende községben
Mende Község Önkormányzata „Mende Község Ivóvízellátás biztonságos üzemeltetésének támogatására” 294 145 000 Ft összegű támogatást nyert.

A Belügyminisztérium által nyújtott támogatás összegéből a projekt két ütemben valósul meg, amelyből az I. ütem már megvalósult. A II. ütem vonatkozásában lezajlott a közbeszerzési eljárás, a nyertes ajánlattevővel a szerződéskötés megtörtént, a kivitelezési munkák befejezési véghatárideje 2022. június 30.

Bízunk abban, hogy a kivitelezés befejezését követően egy sokkal modernebb rendszert sikerül kiépíteni, mely biztosítja a település megfelelő vízellátását.

Kaszanyi József
polgármester

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Befejezett útfelújítások

A Belügyminisztérium az „Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések 2021.” támogatására belterületi utak felújítására 19 896 048 Ft összegű támogatásból és 3 511 068 Ft önerőből az Állomás utca, a Somogyi Béla utca és a Vasút utca (Tulipán utca és Somogyi Béla utca közötti szakasza) került felújításra.

A Magyar Falu Program keretében benyújtott MFP-UHK/2021. kódszámú, „Út, hid, kerékpárforgalmi létesítmény építése/felújítása” elnevezésű pályázattal 39 999 997 Ft összegű támogatásból a Rét utca, a Tulipán utca és a Vasút utca BM pályázatból kimaradt része került felújításra.

Kaszanyi József
polgármester

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

Támogatás az Emberi Erőforrások Minisztériumának jóvoltából

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára a koronavírus világjárvány kulturális, művészeti szférát érintő hatásának enyhítése érdekében 1 000 000 Ft összegű támogatásban részesítette Önkormányzatunkat. A Nemzeti Művelődési Intézet NKKft.-vel kötött megállapodás értelmében az Önkormányzat a támogatás összegét a „Születi Multság” programhoz használta fel.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKÉZELŐ

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

Újabb nyertes pályázatok a Magyar Falu Programban

Az elmúlt hónapokban a Magyar Falu Program keretében ismét lehetőség nyílt számos pályázat benyújtására. Nyertes pályázataink a következők:

MFP-ÖTIF/2021. „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése” pályázat keretében 1 917 854 Ft összegű támogatásból felújításra kerül a ravatalozó körül lévő terület. A támogatásból a ravatalozó mögötti terület térköburkolatot kap és a meglévő járda kiszélesítésre kerül. A kivitelezés 2022. I. felében fog történni.

Kaszanyi József
polgármester

Orvosi eszközök beszerzése

Az MFP-AEE/2021. „Orvosi eszközök beszerzése” nyertes pályázatunknak köszönhetően az 1 882 789 Ft összegű támogatásból beszerzésre került dr. Dóczi Ildikó háziorvos rendelőjébe 1 db elektromos ágy, a védőnői szolgálat részére

a csecsemő-gondozáshoz szükséges eszközök, valamint megtörtént az elavult, elhasználódott bútorok cseréje.

Kaszanyi József
polgármester

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

Mendei Óvodásokért Alapítvány hírei

A Mendei Óvodásokért Alapítvány által szervezett 2021. évi családi napon a település lakosságától 425 780 Ft támogatást kapott. A 2020. évi adó 1% felajánlásokból 200 387 Ft támogatást kaptunk.

Az Alapítvány a Groupama Biztosítótól bútor támogatásban részesült, amelyben a közreműködést ezúton is szeretnénk megköszönni Durcsán Viktóriának és Pénzes Attilának. A beérkezett pénztámogatást az óvoda eszközbeszerzésére fordítjuk.

Laukóné Dolányi Ildikó
Kuratórium elnöke

Vasárnapi busz

Tájékoztatjuk a Tisztelt Lakosságot, hogy a vasárnapi buszjárat kihasználatlanság miatt megszűnt.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

Impresszum:

Mendei Híradó 2021./II. szám

Kiadja: Mende Község Önkormányzata
2235 Mende, Fő út 14.

Kiadásért felelős: Kaszanyi József polgármester
Szerkeszti a Szerkesztő Bizottság

Nyomdai előkészítés és kivitelezés:

SK. Marketing Kft. 2230 Gyömrő, Eskü utca 15/a.

Gépjárműadó

Tisztelt Lakosok!

A 2021. évben esedékes gépjárműadó fizetési kötelezettségüket többen a hivatatalunkban vezetett bankszámlára utalták, esetleg a megjegyzés rovatban feltüntetve, hogy a fizetett összeg a Nemzeti Adó- és Vámhatóságot illeti.

Kérem, hogy gépjárműadójukat a NAV által küldött csekken fizessék meg, illetve a határozatban/ értesítésben szereplő bankszámlára utalják. Az Önök által hivatalunkba megfizetett összeget nem áll hatáskörünkben továbbítani az illetékes adóhatóságnak. Amennyiben az Önkormányzat Gépjárműadó Bevételi számlára teljesítették a befizetést, annak visszautalását írásban kérhetik, a összeget a megjelölt bankszámlára visszautaljuk.

Tájékoztatjuk Önöket, hogy az előző évekből nyilvántartott gépjármű adóhátralékot, valamint a meg nem fizetésből származó késedelmi pótlékot folyamatosan ellenőrizzük és szükség esetén végrehajtjuk.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

A MENDEI FORRÁS EGYESÜLET HÍREI

Örömmel értesítjük Önöket, hogy újabb állomáshoz érkezett a Mendei Forrás Egyesület. A 2021. év sok tekintetben fejlődést mutatott és mindaz az energia, munka, amit Egyesületünk indítása óta belefektettünk, kezd meghozni a gyümölcsét.

A Magyar Természetjáró Szövetség „MTSZ JELZÉSFESTÉS 2021” pályázata keretében rengeteg munkával sikeresen újrafestettük a Mendén keresztül haladó zöld sáv turista jelzést. Ennek köszönhetően sokkal könnyebben és biztonságosabban tud bárki elsétálni a Felsőfarkasdi csárdáig, illetve a tóig, egységet képezve a Pécel-Mende és a Felsőfarkasdi-Tápióság szakaszok között. Hogy ez mennyire igaz, mi sem bizonyítja, minthogy az I. Mendei Zöld Túra csapata jó hangulatban, könnyedén végig járta a teljes utat, melynek

végén egy finom gulyással ünnepeltünk, majd busszal érkeztünk vissza Mendére. Ez a programunk a mendei Evangélikus közösség „Teremtés hete” programsorozatának részeként és támogatásával valósulhatott meg. Érdemes kipróbálni a zöld turistajelzést, mert rengeteg látvánnyal és élménnyel gazdagodhatunk a Mendét körül övező erdőket járva.

Lelkesen vettünk részt a mendei Családi napon és Szüreti Mulatságon is. Népi jellegű, furfangos és más ügyességi játékokkal vártuk a gyerekeket és felnőtteket egyaránt. Lehetett - többek között - kukoricát morzsolni (bizony, már nem annyira természetes), diót törni, fakockával járni, fűzfa gúzzsal és babzsákkal dobálni, valamint fűszernövényeket felismerni. Kicsik és nagyok együtt élvezték az egyszerű, mégis szórakoztató népi játszóházat. A Családi napon kézműves foglalkozás keretében agyagozhattak is, melynek során számos szép tárgy születhetett. Örülünk, hogy sokan velünk tartottak a mókázásban és játéokban!

Októberben ismét megrendezésre került az „Erdei séta gombász szemmel” elnevezésű továbbra is nagy sikerű sétánk. Ugyan a száraz időjárás miatt az erdő nem kápráztatott el bennünket bő és változatos gombatermással, de mégis mindenki kosarában lapult néhány őzlábgomba. Ezenkívül még a rendszeresen gombát szedők is gazdagodhattak szakavatott ismeretekkel a gombák világáról.

Mint előzőleg már értesülhettek terveinkről, Egyesületünk pályázatot adott be a

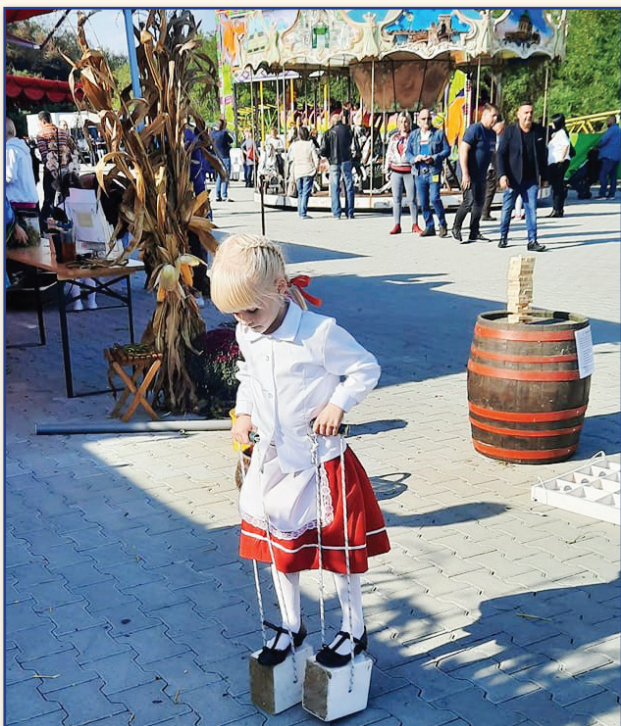
A MENDEI FORRÁS EGYESÜLET HÍREI

Magyar Falu Programra. Elsősorban közösségi programok finanszírozását céloztuk meg, amelyre elnyertük a kitűzött pályázati összeget! Az eddig megszokott rendszeres programjainkat kicsit kibővítve, újabb, érdekes rendezvényeket szervezünk. 2022 tavaszán Mendére várjuk Berg Juditot (József Attila díjas író, Rumini sorozat, Lengemésék) valamint Grecsó Krisztiánt (József Attila díjas költő, író, dalszerző).

Szeretettel várjuk továbbá 2022 május, június hónapokban a mendei időseket, akik szeretnének biztosabbak lenni informatikai (számítástechnikai) ismereteikben. A kor szellemében ma már nem

újdonság interneten keresztül beszélni az unokákkal, vagy okostelefont, tabletet használni. Nem árt azért tisztában lenni az online világ veszélyeivel, buktatóival, kisebb könnyen megoldható problémáival. Ezekre és sok más fontos információra is számíthatnak a három alkalmas idősooktatás során, melyet a Milton Friedman Egyetem Senior Akadémiájának oktatója tart majd.

2022-ben újra megrendezésre kerül a pandémia miatt elmaradt Mendei Egészség- és Sportnap is, előreláthatólag szeptember 10-én. Ezen a napon két szűrőbuszt szervezünk, ahol komplex egészségügyi felmérést végeznek, illetve terveink szerint kiegészül majd egészségügyi és sport programokkal is a napi esemény sor.

Továbbra is keresünk önkénteseket, akik szívesen segítenének valamilyen formában a közösségi programok szervezésében, lebonyolításában. Szívesen vesszük csatlakozási szándékukat a Mendei Forrás Egyesület tagjai közé, de azt is jelezzék, ha bármilyen további ötletük vagy javaslatuk lenne a megadott elérhetőségeinken.

Postai úton a 2235 Mende, Fő út 1. (postaláda – Mendei Forrás Egyesület), az interneten a Mendei Forrás Egyesület Facebook csoport, valamint e-mailen keresztül a mendeiforrasesgyesulet@gmail.com címen.

Köszönjük mindazoknak, akik hittel és bizalommal támogatnak bennünket, sokszor kaptunk kritikus pillanatokban segítséget Önöktől.

Mendei Forrás Egyesület

Érhető közelségben, elérhető közelségben.

Covid után, Covid előtt

Az elmúlt közel két év nemcsak a mindennapjainkat, de a kultúrafogyasztásunkat is megváltoztatta. Minden, ami korábban megszokott volt, családi összejövetelek, közösségi programok, mozi, színház, ezek nagy része átkerült a virtuális térbe. A korlátozások részleges, illetve teljes feloldását követően több programmal is megpróbáltunk hozzájárulni a település közösségi életének újraindításához.

Hagyományörző nap

A hagyományok, ha nem tartják életben két generáció múlva kihalnak. Fontos, hogy a helyi hagyományok megőrződjenek, hogy a településre újonnan beköltözők megis-

merjék a település múltját, ismerjék a helyi hagyományokat a viseletben, a gasztronómiában stb. továbbá, hogy ezek a hagyományok a fiatalabb generációkra átörökíthetők. A nap során nemcsak a helyi viselet és gasztronómiai hagyományokat próbáltuk bemutatni, hanem olyan hagyományos népi mesterségeket is, amik az egyetemes magyar kultúra részei.

Kiállítás nyílt a településen élő, és alkotó Tóth Károlyné csipkeverő népi iparművész munkáiból. Az érdeklődőknek lehetőségük nyílt megnézni, hogyan készül a vert csipke, kézműves foglalkozások keretében kisebb agyag és nemez tárgyakat készíthettek Keszán-Dopita Tünde keramikus valamint Sajtós Szilvia nemezelő népi iparművész segítségével.

A nap gasztronómiai fénypontja a mendei gulyás és cirkoskalács volt, ami a Mendei Hagyományörző Népi Együttes segítségével készült el. A programokat színesítette még a falusi7próba, valamint a Nemzeti Művelődési Intézet hungarikum játszóháza.

Kultúrházak éjjel-nappal programsorozathoz kapcsolódva szeptember 25-én újabb kiállítás nyílt Tóth Károlyné népi iparművész, gyöngyész, Sajtos Szilvia némező népi iparművész nemez, Keszán-Dopita Tünde keramikus munkáiból. Ezen a napon emlékeztünk meg Benedek Elekről és a Magyar Népmese Napjáról. A kisebbek a Batyuszínházból Balatoni Dóra előadásában A furfangos székely bábelőadását nézhették meg, majd a nagyobbaknak rendhagyó irodalomórát tartott Kántor Judit, A népi triász gólyái címmel.

A nap végén az érdeklődők találkozhattak Schäffer Erzsébet Pulitzer- és Prima Primissima díjas újságíró, író, publicistával.

Országos Könyvtári Napok

A könyvtár is csatlakozott az Országos Könyvtári Napok programsorozathoz, játékos könyvtárhasználat foglalkozás keretében ismerkedhettek a gyerekek a könyvtárral, a könyvtár szolgáltatásaival, ismereteket szereztek a könyvtárhasználatból. A foglalkozást mese7próba zárta. A közösségi programjaink a Nemzeti Művelődési Intézet, Köszönjük Magyarországot! támogatásával valósultak meg. Sajnálatos módon mostanra a Covid-19 negyedik hullámban vagyunk, ennek okán az idei évre tervezett közösségi programjaink megvalósítására nem lesz lehetőségünk.

Teszedd 2021

Mende Község Önkormányzata az idei évben is csatlakozott az országos szeméthyűjtési akcióhoz, amit a kampány szervezői 2021. 10. 18–24. közötti időtartamra hirdettek meg. Az iskolások, az óvodások és pár lelkes önkéntes 2 konténer hulladékot gyűjtött össze a településen. Köszönjük a munkájukat! Reméljük, hogy jövőre az országos kampány szervezői nagyobb körülménnyel választanak időpontot, hogy az önkéntesek nagyobb arányban tudjanak bekapcsolódni az akcióba.

Göncöltünk a Földért!

Sulizsák, ovizsák, könyvtárzsák. Az iskola, óvoda, könyvtár csatlakozott a Sulizsák programhoz. A Sulizsák program célja többes, segíti a gyerekeknél a környezettudatos attitűd kialakítását, a begyűjtött ruhák egy újabb esélyt kapnak és bekerülnek a körforgásba, továbbá bevételhez juttatja az intézményeket. Az őszi gyűjtési akcióban a három intézményben közel 3000 kg ruha gyűlt össze.

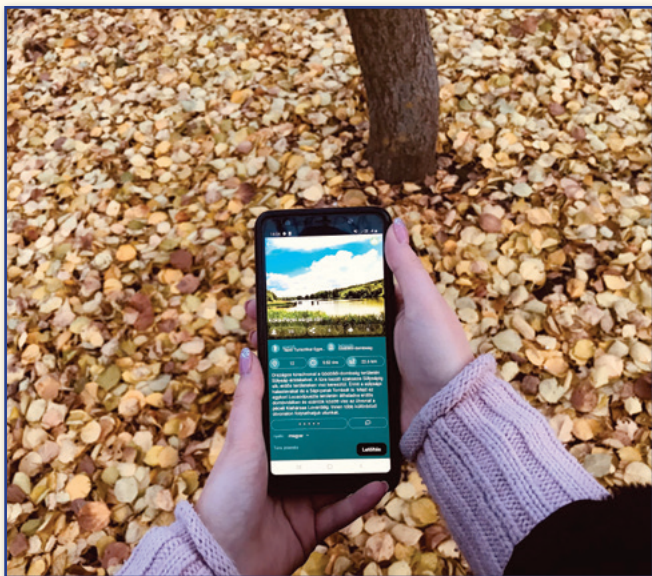
Lekrinszki Helga
könyvtáros

APPLIKÁCIÓ A TERMÉSZETJÁRÁSHOZ

Miért választják egyre kevesebben az erdős, mezős tájakon való túrázás lehetőségét? Talán félnek, hogy eltévednek az ismeretlen vidékeken? Vagy csak nem tudják, hogy mit érdemes megnézni? Mi hiányzott eddig, ha csupán az idő is elegendő volt a természetbeni kapcsolódásra? A válasz egyszerű! Egy letölthető túratervező alkalmazás.

Az alkalmazás elkészítésének fő motivációja a gyalogos és a kerékpáros turizmus fellendítése volt és ezzel az ökoturizmus ösztönzése településeinken. A természetjárás az egyik legegészségesebb, legfenntarthatóbb és legtermészetkímélőbb módja a turizmusnak, mely a vírusos időszakokban is lehetőséget ad az egyéni és családi kimozdulásra, rekreációra. Emellett alternatívát ad a forgalmas turisztikai pontok túlterheltségének csökkentésére. Továbbá fontos volt számunkra, hogy a Tápió mente természeti és kulturális kincseit országosan is megismertessük.

Az őszi folyamán a Tápió mente településeinek turisztikai látnivalóit, szolgáltatóit különböző túraútvonalakra felfűzve feltöltöttük egy online térképre, mely a www.turam.hu oldalon is elérhető. De aki rendelkezik okostelefonnal, le is töltheti a „Tápió Natúrpark” túravezető applikációt. Az alkalmazás a térség természeti értékeiben gazdag részeinek, és települései fő látnivalóinak bejárásához nyújt segítséget a letölthető túraútvonalak segítségével.

De akár mi magunk is tervezhetünk egyéb útvonalakat, vagy kombinálhatunk meglévőeket. Az egyes túrák letöltésével az online térképen folyamatosan nyomon követhetjük, hogy merre járunk, milyen látnivaló van a közelben, hol tudunk megállni egy frissítőre vagy ebédre. A látnivalók fényképe mellett egy rövid leírás tájékoztat az adott természeti vagy kulturális értékről, és legtöbb esetben lehetőséget nyújt további információkhoz való továbblépéshez is.

A Tápió mente ingyenes túravezető applikációját a „Tápió Natúrpark” néven találod meg a Google Áruházban. A rendszer egyelőre androidos telefonokra tölthető le, de az iPhonos verzió (IOS rendszer) is elérhető lesz legkésőbb januárban. A túravezető alkalmazás egyébként a www.tapionaturpark.hu honlap nevezetességeire és szolgáltatóira épül, mely mintegy gyűjtő-honlapként összegyűjti a térség alapvető információit a turisták számára.

A TÁPIÓ MENTÉN!

Az applikáció előnye, hogy információi dinamikusan változtathatóak, bővíthetők, így bármilyen észrevételt, módosítást szívesen veszünk a felhasználóktól.

Az online alkalmazásba felvitt utak jó része egyébként megtalálható 1:50 000-es felbontású hagyományos, nyomtatott turista térképen is, mely a tapió.naturpark@gmail.com címen rendelhető meg.

A projekt pályázati úton elnyert pénzösszegeből, valamint natúrparki önkormányzatok támogatásával valósult meg. A letölthető túratervező alkalmazás el-

készítésére összesen 1 690 000 Ft-ot nyert a Tápió Turisztikai Egyesület a Nemzeti Együttműködési Alap 2021-es civil keretéből.

**Gulyás Mercedesz és
Antalicz Csaba**

Tápió Közalapítvány

**Tápió
Natúrpark**

TÁPIÓ MENTÉÉRT- DÍJ

A díjat a tápiószelei Blaskovich Múzeum Baráti Köre Közhasznú Egyesület alapította 2019-ben azzal a céllal, hogy elismerje azoknak a munkáját, akik sokat tettek a Tápió mentéért a kulturális örökségvédelem, a néprajzi értékek, helyi hagyományok őrzése, az épített örökség védelme, a szellemi örökség átörökítése, természeti értékeink megőrzése, az oktatás, valamint az identitástudat erősítése, illetve mindezek megvalósításának támogatása terén. A díjjal évente három személy munkáját ismerik el, illetve további egy díjat adományoznak posztumusz.

Az idei évben elismerésben részesült Trefák Istvánné kulturális örökségvédelem terén végzett munkássága.

Az oklevél szövege:

„A tápiószelei Blaskovich Múzeum Baráti Köre Tápió mentéért-díjat adományoz Trefák Istvánné részére a Mendei Pávákör

45 évvel ezelőtti megalapításáért, az elmúlt, közel öt évtized alatt végzett kulturális örökségvédelmi munkásságának elismeréséül, kiemelten Mende község tót és magyar hagyományainak, népművészeti értékeinek hiteles közvetítéséért, hazai és nemzetközi népszerűsítéséért.”

Szívből gratulálunk a díjazottnak!

**Kaszanyi József
polgármester**

ÚJ SÍRHANT VAN A MENDEI TEMETŐBEN

Új sírhant van a mendei temetőben.

Sasvári Rudolfné Bartha Jolán községünk legidősebb polgára 101. éves korában visszaadta lelkét teremtőjének.

Még megadatott számunkra, hogy a százegyedik születésnapján köszönthettük. Bár tudjuk, hogy az élet véges, mégis megrendítő az elmúlás.

Jolika nénit elkisértük utolsó útján, ahol a családtagokon kívül búcsúztak rokonok, szomszédok, ismerősök, a Rozmaring Nyugdíjas Klub tagjai. Egy versidézzettel vesszünk végső búcsút: **Nyugodjon békében!**

*Mit sem ad az idő, bármit ígérget,
nem zöldül a rom, a hamu soba.*

*Holt hamvaidd add át a kósza szélnek,
aludj, a sír oly édes nyoszolya.*

Leconte de Lisle

BARÁTH TEMETKEZÉS

Tisztelt Mendei Lakosok!

Szeretnénk tájékoztatni Önöket, hogy a Baráth Temetkezés Kft. 1995 óta áll az Önök szolgálatában hamvasztásos és koporsós temetések megszervezésében és lebonyolításában teljes körű ügyintézés mellett, és több mint 30 éves tapasztalattal továbbra is állunk rendelkezésre.

**24 órás szállítási ügyelet a
+36 20/9822-231-es telefonszámon.**

**Iroda és bemutatótermünk
új helyre költözött:
Mende, Hősök tere 13.
(autómosóval szemben)**

**Temetésfelvétel
telefonos időpont egyeztetés alapján.**

**Elérhetőségek:
+36 20/9822-231
+36 20/5515-337
+36 70/623-7120**

EURÓPAI HULLADÉKCSÖKKENTÉSI HÉT

Az Európai Hulladékcsökkentési Hét elnevezésű kampány fő célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a hulladékcsökkentés jelentőségére a hulladékgazdálkodás három legfontosabb elemére: a megelőzésre, az újrahasználatra, valamint az újrafeldolgozásra. A divatipar az olajipar után a második legszennyezőbb iparág, így a hét során erre fókuszáltunk „A ruhaipar ne-

gativ környezeti hatásai” című kiállítással, illetve ötleteket adtunk az anyagok újrahasznosításához, továbbá a Sulizsák program keretében lehetőség volt leadni a feleslegessé vált ruhákat.

A ruhák újrahasználatának egyik lehetséges módja a Sulizsák program, ami több annál, hogy az intézmények (iskola, óvoda, könyvtár) pénz kapnak a begyűjtött ruhák után. A Sulizsák program fő célkitűzése a gyerekek-nél a környezettudatos magatartás kialakítása.

A programban begyűjtött ruhák újra bekerülnek a körforgásba, illetve a már nem hordható ruhák is hasznosulnak.

Természetesen egyéni szinten nem tudjuk megoldani a divatipar okozta környezeti károkat, de a vásárlásaink visszaszorításával, a minőségi alapanyagból, ebből adódóan hosszabb ideig használható ruhaneműk vásárlásával,

illetve megunt vagy egyéb okból általunk már nem használható ruhák visszajuttatásával a körforgásba, illetve a már nem hordható anyagok újrahasznosításával is hozzájárulhatunk, hogy kevésbé terheljük a környezetet.

A fentiek okán mindenkit arra biztatok, hogy a feleslegessé váló ruháit ne a szemétkosárba dobja, hanem figyelje a településen szervezett Sulizsák akciókat.

Lekrinszki Helga
könyvtáros

FEHÉR GALAMB TEMETKEZÉS

A Fehér Galamb Team Kft. közel egy éve nyitotta meg Mendén is irodáját, fontosnak tartva, hogy teljes körűen segítséget tudjon nyújtani az itt lakóknak és méltó módon elbúcsúztatni szerettüket. Megtiszteltetésnek vesszük, ha a nehéz órákban, napokban minket kérnek fel, hogy segítsünk ha bekövetkezett a visszafordíthatatlan.

Köszönjük a visszajelzéseket is, amik abban erősítenek bennünket, hogy továbbra is méltón és tisztelettel folytassuk munkánkat.

**Forduljon hozzánk
bizalommal!**

**Éjjel-Nappal
hívható számunk:
06 20 381 7955**

**Köszönjük megtisztelő
bizalmukat.**

Gér Zoltán
Fehér Galamb Temetkezés
Mende Fő út 14.

HÁZIORVOSI TÁJÉKOZTATÓ

Tisztelt Mendei Lakosok! Kedves Betegek!

Ismét eltelt egy év és újra karácsony közeleg. Tavaly ilyenkor azt hittük, hogy majd a védőoltás (ami még akkor nem volt) megoldja a Covid járványt.

Orvosként azt reméltem, hogy mindenki sorba áll majd és kéri a koronavírus elleni védőoltást, mint a Tetanusz-t, ha megszúrja szöggel a kezét. Sajnos csalódnom kellett! Az országos oltakozási kedv Mendére is jellemző volt, az arányok Mendére is levetíthetők voltak. Aztán jött az ősz és a 4. hullám, ami fenekestül felforgatott mindent. Most már a gyerekek sem kivételek, bár náluk hál'Istennek kevés tünettel zajlik a betegség. Több oltott betegem is elkapta ezt a variánst (sajnos én is), de kórházba nem kellett senkinek menni az oltottak közül. Viszont tarolt az oltatlanoknál is ez a mutáns, és ott bizony volt, aki kórházba került. De a tavaszi sok veszteség nem ismétlődött meg az ősz folyamán.

A háziiorvosi rendelők légúti betegséggel továbbra sem látogathatók. Mindenképpen velünk, háziiorvosokkal kell konzultálni. Tudom állandóan foglalt a telefon, de higgyék el nem tesszük félre, csak folyamatosan keresnek bennünket.

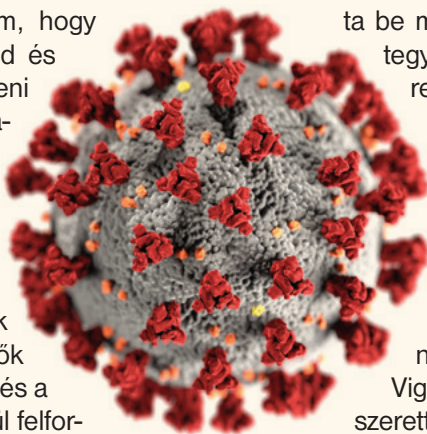
Arra kérjük betegeinket, hogy csak nagyon röviden mondják el mondandójukat, hogy más is lehetőséget kapjon a telefonálásra. Köszönjük!

Karácsony előtt egy hónappal tisztelettel kérünk mindenkit, aki még nem oltotta be magát, hogy minél előbb tegye meg! A háziiorvosi rendelők már nem oltópontok, ezért kérjük Önöket, hogy aki tud, menjen hivatalos oltópontra. A rendelők 3. oltás beadására rendezkedtek be és ebből is a Pfizer oltás az, ami nálunk megtalálható.

Vigyázzanak magukra és szeretteikre! Ne feledjék az óvintézkedéseket és főleg oltassák be magukat!

Szeretetteljes karácsonyi ünnepeket és egészségben gazdag új esztendőt kívánunk minden kedves mendei lakosnak!

**Dr. Dóczi Ildikó és
Dr. Marosi Gyöngyi**
háziiorvosok

OKTÓBER 23-RA EMLÉKEZTÜNK

***Ebben az évben a -
pandémia előtti - hagyományoknak megfelelően
méltóan ünnepeltük meg
2021. október 23-án az
1956-os forradalom ün-
nepét.***

A megemlékezést a Hősök terén Himnusz közös eléneklése után Juhász Sándor Jánosné képviselő asszony ünnepi beszéde nyitotta meg.

Az önkormányzat, a kisebbségi önkormányzat, a megyei kisebbségi önkormányzat az óvoda, az iskola és a pártok képviselői tiszteletüket kifejezve koszorút helyeztek el a hősök emlékművénel, majd a Hagyományőrző Népi Együttes dalcso-korral rótták le tiszteletét.

A műsor után meggyújtottuk a fáklyákat és a népi együttes zenekarának kíséretével elindultunk a Szabadidőközpont felé.

A Szabadidőközpontban a Mendei Géza Fejedelem Általános Iskola nyolcadik osztályos tanulói már felkészültek a kicsit rendhagyó, színvonalas előadásuk bemutatására, mely a közönségnél nagy sikert aratott. Köszönjük a fellépőknek és felkészítőiknek a változatos, színes műsort.

Köszönjük mindazoknak, akik előadásukkal emelték az ünnepség színvonalát, hogy megjelenésükkel megtisztelték a fellépőket és adóztak 56 emléke előtt.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

MESEVÁR ÓVODA-BÖLCSŐDE HÍREI

Szeptember 1-én elkezdjük az új nevelési, gondozási évünket. Sok kis apróság érkezett intézményünkbe, volt, aki nagy kíváncsisággal érkezett, és volt, aki nagyon félénken.

Napjainkra már mind a 141 kis óvodás beilleszkedett társai közé, van még reggelente 1-1 elmorzsolts könnycsepp, de már érzik, hogy jó helyen vannak a játékok birodalmában. Bölcsődénkben 29 kicsi gyermek tölti mindennapjait, érkeznek sorban a kicsi csöppségek.

Szeptember 5-én részt vettünk a Családi napon, bölcsis hempergőben ismerkedhettek a kicsi gyermekek és szüleik a dolgozókkal, játékokkal, egymással. Az óvoda dolgozói mesés finomságokat sütöttek, jókedvű, tartalmas kis napon vehettünk részt.

Szeptember 25-én Autómentes napot tartottunk. Napok óta a helyes, biztonságos, környezetkímélő közlekedés lehetőségéről, fontosságáról beszélgettek a napi tevékenységek végzése közben. Fontosnak tartjuk, hogy már kicsi korban essen erről szó, hiszen gyermekeink egészsége mindennél fontosabb számunkra. Az óvodák melletti utcákat rövid időre lezártuk és mindenki az otthonról hozott kis járgányával vehetett részt a rövidtávú kis közlekedési programon.

MESEVÁR ÓVODA-BÖLCŐDE HÍREI

2005. óta ünnepeljük szeptember 30-án, Benedek Elek születésnapján a magyar népmeséket. Délután a Fő utcai óvodában gyűltek össze a kis mesemondók, akik bátran vállalták, hogy a hallgató közönséget szórakoztatják rövid kis meséikkel. Vendég előadók is voltak, György László és felesége, akik nem melleleg Fejes Ferenc téri ovinkba járó gyermekek szülei. Hatalmas élményt élhettünk át egy igazi, tanult népmese mondótól és népi hangszerekkel aláfestett zenéjünkkel.

Október hónapot is mulatozással kezdtük, részt vettünk a Szüreti Mulatságon. Szerveztünk, terveztünk, díszítettünk, süttöttünk, kértünk és kaptunk a szülőktől rengeteg segítséget, támogatást, cserébe ügyes kis gyermekeink táncát láthatták. Köszönjük a sok segítséget, így ismét sikeres, szórakoztató napot zárhattunk.

Mindezek közben szorgosan gyűjtöttük a feleslegessé vált ruhákat, az 1264 kg ruhával meg is telt a pince, a sok zsák mérés után került az elszállító autóba. Suli-zsák program volt, így a ruhák újrahasznosításra kerülnek és nem a szeméttelen végzik, ezzel is próbáljuk védeni, óvni környezetünket, példát megmutatni gyermekeinknek.

Október 8-án Őszi Hacacaré programon ismét ropták a táncot a kis ovisok, köszönöm az óvodai dolgozók kitartó munkáját, a sok gyakorlást, szervezést. Nagy tapsot zsebelhettek be a gyermekek.

Szerdánként óvodánkban bemutató foglalkozásokat tartunk, minden esetben 3 óvó néni tekinti meg a

délelőtti tevékenységeket, majd közös megbeszélésen értékelik is, figyelembe véve 20/2012.(VIII.31.) EMMI-rendelet intézményi önértékelésre vonatkozó előírásait.

Október 23-án intézményünk nevében elhelyeztük koszorúnkat a Hősök terén, tisztelegve ezzel az elesettek emléke előtt. Sok a tennivaló, csak úgy telnek a napok, de azért a nagy sietségben nem szabad megfeledkeznünk a korona-vírusról, továbbra is csak egészségesen várjuk a gyermekeket intézményeinkbe, vigyázunk egymásra, tartsuk tiszteletben a környezetünkben élők egészségét.

Erdélyi Krisztina
intézményvezető

XI. SZÜRETI MULATSÁG

XI. SZÜRETI MULATSÁG

MENDEI RMSK EGYESÜLET HÍREI

A 2021-es év nehezen indult a mendei repülőmodellezők számára is. Mint a legtöbb szabadidős tevékenység esetében, a koronavírus megnehezítette a rendezvényeink megrendezését. Mi is meg szerettük volna óvni a barátainkat, családunkat.

A versenynaptár nehezen fixálódott, sok verseny tolódott, elmaradt. (Az Európa Bajnokság ismét elmaradt.) Kátai Péter klubtársunk volt, aki a legrendszeresebben ellátogatott a versenyekre, és sok-sok dobogós helyet begyűjtött.

Dékány Zsolt, Horváth Dávid és Gitye Gábor csak kevés versenyre jutottak el, de ahol ott voltak, mindig volt egy-egy dobogós helyezés.

Horváth Dávid eredményeit külön érdemes kiemelni, mivel F5J villanymotoros vitorlázó kategóriában, nagy küzdelemben ismét országos bajnok lett! Dávid ezzel zsinórban harmadszor lett országos bajnok, és most sem az ellenfelei gyengesé-

ge bizonyosodott be, hanem a hatalmas energiák befektetésének megtérülése.

MENDEI RMSK EGYESÜLET HÍREI

Az év egyik legjobban várt eseménye a mendei családi nap volt. A gyerekekkel több mint 50 repülőt építettünk, és a nap végén izgalmas versenyben dőlt el, ki kapja a mendei önkormányzat által finanszírozott nagyszerű díjakat. Óriási öröm volt a gyerekek arcát látni, amint a saját kezűleg épített repülőket kergették a Katlanban. Közben pár jóbaráttal is meg tudtuk beszélni kit, merre sodort az élet. Reméljük jövőre is ott tudunk majd lenni!

Az év vége is nagy izgalmakat hoz a modellezők számára, sikerült a „Magyar Falu Program Falusi Civil Alap keretében civil közösségi tevékenységek és feltételeinek támogatása” (2021.) pályázat keretében egy lézervágó gépre támogatást nyerni, amire évek óta vágytunk. Ezzel az eszközzel nagy méretpontossággal tudunk bonyolult alkatrészeket is elkészíteni, nagyban megkönnyítve és költségkímélőbbé téve a repülőmodellek előállítását.

Köszönjük azok munkáját, akik mindezek elérésben segítettek és Áldott Békés Karácsonyt kívánunk Mindenkinnek!

Gitye Gábor
Mendei RMSK Egyesület

ŐSZI MOZAIKOK

Iskolánk 230 diákja és pedagógusai nagy eredményekkel indultak a 2021/2022-es tanévnek. Hittük, hogy biztonságban, kényszerszünetek nélkül tanulhatunk és taníthatunk, de az élet áthúzta számításainkat...

A nyári olimpiai játékokra emlékezvén Olimpiahetét tartottunk, ahol nem csak testben, de szellemi síkon is megmérítettük magunkat! Az Autómentes világnap nálunk már hagyomány. Ilyenkor az a tanuló, aki

Mégis sikerült gyermekeink számára sok újszerű és érdekes programot megvalósítani, a járvány miatt elmaradtakat pedig igyekszünk majd pótolni.

Az ünnepélyes Tanévnyitón szeretettel fogadtuk a 40 kis első osztályos tanulónkat és rábíztuk őket Tóth Ervinné és Turzáné Farkas Éva tanító nénikre, hogy ismerjék meg a számok és betűk világát. Mára már otthonosan mozognak az iskolában és a tananyagban! Büszkéek vagyunk rájuk!

Hamar elindultak szakköreink (énekar, sport, kerámia, Bozsik-foci, úszás, dráma, stb.), és lelkesen vettünk részt a ruha- és papírgyűjtési akciókban is. Iskolánk tanulói színesítették az őszi községi programokat is.

gyalog vagy kétkerekű járművel érkezik az iskolába, egy pohár banánturmixot kap, amelyet tanáraik készítenek el.

Nem hagyhatjuk ki sosem szeptember végén a Mese világnapját, melyet Benedek Elek születése napján ünneplünk meg meseolvasással, vetélkedőkkel, egész hetes mese-projekt megvalósításával.

Az őszi két fontos eseménye az Aradi vér-

tanúkról való megemlékezés és az Október 23-i Nemzeti ünnep, amelyet mindig a felső tagozatos gyermekek előadásában láthatunk.

Az őszi szünet előtt két kirándulásra került sor: a 3. évfolyam az Ócsai Meseösvény próbatételeit teljesítették, a felső tagozatos diákok a Siroki várhoz látogattak el. Különleges délelőttöt élhetett át az a tanuló, aki az író-olvasó találkozón Bosnyák Viktória ifjúsági írónővel és grafikusával találkozott.

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBÓL

Nem véletlen, hogy kötelező olvasmánya („A sirály a király?”) nagy kedvenc a mendei gyermekek körében.

Az októberi hűvös idő ellenére is népszerű volt az a Hagyományörző népi játszótér, amely – az iskolai Alapítvány jóvoltából – egy napra beköltözött szerény udvarunkra. Minden évfolyam megtalálta a maga játékát, önfeledten szórakozott.

Az őszi utolsó hónapjában alsós rajzversenyt szerveztünk. Rengeteg alkotás érkezett, kár, hogy nem lehetett mindenki dobogós!

A gyermekekkel és szüleikkel együtt továbbra is állhatatosan dolgozunk, próbáljuk megóvni tanulóinkat a jelen megpróbáltatásai közepette és biztonságot adni a mindennapok nehéz helyzetében.

Ünnepvárásunkat az adventi koszorúkészítéssel kezdtük, ahol 60-70 gyermek készítette el saját kezűleg családjá vagy osztálya koszorúját. A gyertyagyújtás hagyományát idén a 4. évfolyamos diákok végzik, minden pénteken bekopognak az osztályok termeibe és ünnepi köszöntéssel, kívánsággal mondják el, közeleg már karácsony szép ünnepe.

Minden kedves mendei Családnak áldott ünnepvárást és békés, boldog karácsonyt kívánunk!

**A Mendei Géza Fejedelem
Általános Iskolai
pedagógusai**

Már megint nyakig vagyunk a koronavírusban. Negyedszerre. Nem csak mi, az egész Európa és a nagyvilág. Pedig nyár elején azt hittük, hogy ezt a „kizökkenet időt” örökre magunk mögött tudhatjuk. Nem így történt. Olyan hihetetlen volt híret venni, hogy a környezetünkben a beoltottak közül is lettek covidosak. Aztán lassan megnyugszom, hála Istennek és az oltásnak, szépen csendes, enyhe tünetekkel átment rajtuk a vírus. Ugyanakkor döbbenetes újból hallani a napi hírekben – november végén írom e sorokat –, hogy meghalnak emberek a covidban, újból nagyon sokan, s most már elsősorban az oltatlanok.

Advent van. Újból szájmazszkos advent. Lesz-e karácsony? És milyen karácsonyunk lesz? Jaj, már nagyon elegünk van ebből az újra és újra mutálódó sunyi kis vírusból, ahogy folyamatosan feje tetejére állítja az életünket! És fogalmunk sincs, mi tud jönni még, és hogy még meddig tart ez a borzasztó kiszámíthatatlanság. Jaj, de visszasírjuk a vírus előtti „békeidőt”.

Hogy fogytán a türelmünk, és hogy ingerültek vagyunk, teljességgel érthető. Elgondolkodom. Tavasszal hat covidáldozatot – köztük középkorú barátot, fiatal kismamát – kellett eltemessek. Bevallom, iszonyatosan megviselt. Ha akkor lett volna már védőoltás, bizonyára ma is élnének. Ők is, és még sok millióan. De akkor még nem volt.

Ha te most olvasod e sorokat, ez azt jelenti, hogy te élsz. Te is élsz, és én is élek. Vajon mi mivel „érdemeltük ki”, hogy ugyanabban a covidos világban mi életben maradhattunk, míg a környezetünkben sokan meghaltak? Mi semmivel sem vagyunk „jobbak” náluk, és ők semmivel sem voltak „érdemtelenebbek” nálunk. Akkor mi

mivel is „érdemeltük ki” az életet? Semmivel! Mint ahogy ők sem „érdemelték ki” a halált. És hogy miért engedte meg Isten, hogy mégis meghaljanak? – erre se én nem tudom a választ, se senki.

Amit tudok, hogy te és én élünk. Nem mert „kiérdemeltük”, hanem mert ajándékba kaptuk! Nem közhely, hanem éppenséggel megélni való, hogy: minden egyes új nap AJÁNDÉK! Igen, ez újból szájmazszkos adventben is minden új reggelen arra csodálkozhatunk rá, hogy: de hiszen én élek! Ma is felkelhetek, van kezem-lábam: tehetek-vehetek, mehetek. Van betevő falatom, és van meleg szobám.

Köszönjük, Istenünk, hogy vannak szeretteink, akikkel – nem úgy, mint tavaly a „maradj otthon” idején –együtt ünnepelhetjük a karácsonyt. Igen, köszönjük az egymást megölelni-szabad ajándékát.

AJÁNDÉK

Öleld, kérünk nagyon azokat, akik e karácsonykor már nem ölelhetik meg szerettüket! Öleld, kérünk, s gyógyítsd a szívüket! És köszönjük Istenünk, hogy ebben a rettegéssel teli koronavírusos időszakban egyszer csak megajándékozta minket – ráadásul elsősorban egy magyar tudósnőn keresztül – covidvédelemmel, olyan oltással, ami megvédeheti az életünket. Kérünk, hogy minél többen fogadják el az ajándékod.

Lesz-e karácsony? És milyen karácsonyunk lesz? A karácsony szó az „incarnatio” latin szóból ered, aminek a jelentése: testet öltés. Mi, ki öltött testet? Isten szeretete öltött testet, amikor Jézus Krisztusban megszületett, beleszületett a mi világunkba. Ez azt jelenti, hogy Isten annyira szeretett minket, hogy egészen közel akart hozzánk

lenni, ezért – miközben Isten maradt – emberként született közénk Jézus Krisztusban. Jézus nevének jelentései: Szabadító, és Megtartó – ahogy az angyalok hirdették a pásztoroknak –, és „Immanuél”, ami azt jelenti: Velünk az Isten! (Máté 1,23)

Lesz-e karácsonyunk? Ha jól meggondoljuk, minden egyes napunk (a szájaszkos hétköznapijainkban is) karácsony lehet, ha tudunk nap mint nap nyitott szívvel rácsodálkozni az AJÁNDÉKRA: a Szabadítóra, a Megtartóra, a Megváltóra, aki azon az első karácsonyon úgy döntött, egészen közel jön hozzánk; hogy – akár élünk, akár halunk – megélhessük a csodát:

Velünk az Isten!

Bálint Klára
református lelkipásztor,
mentálhigiénés szakember

MENDEI ÉLET II.

HIEDELEMEK ÉS PRAKTIKÁK 1.

Hátra kötöm a sarkad! – próbáltak fegyelmezni kisgyermekkorunkban. Az idősebbek nem ritkán a bumbussal (=mumussal) ijesztgették vagy rézfaszúbagollyal rémisztgették a kicsiket, hogy maradjanak csendben, fogadjanak szót. De nemcsak a kisgyermek, hanem a felnőttek sem vonhatták ki magukat a különböző hiedelmek és praktikák alól. Ilyen hiedelmekből és praktikákból elevenítetek fel néhányat.

ÉJI SÖTÉTSÉG ÉS SZENTELMÉNYEK

Mendén az 1940-es évekig nem volt áram, a faluban éjszakánként sötétség honolt. A sötétség pedig a legkülönbélebb hiedelmek-

nek és babonáknak adott tápot. Szinte nem volt ember, aki ne hitt volna bennük; ne folyamadt volna tudatosan vagy sem mágikus praktikákhoz, eszközökhöz és szerekhez, nehogy baj érje őt vagy családját, illetve, ha meg akarta szüntetni a számára kellemetlen dolgokat, ha meg akarta előzni őket, esetleg másoknak ártani akart, de félelemből vagy más okból nem volt képes rá.

Bizonyos mértékben maga a vallás is táplálta az ilyen hiedelmek és babonák kialakulását és továbbadását. A római időkben a házak tele voltak ún. védelmet „biztosító” istenekkel (latinul: larival) – ahogy olykor némi maliciával (rosszmájúsággal) mondták: minden sarokba jutott belőlük egy.

Kerti törpe egy mendei kertben

Csak az idők változnak, a „házi istenek” nem: napjainkban kerti törpék, a bejáraton patkók stb. járkák. A szerencse lehívása is maradt: hazajövetelkor, elmenetelkor vagy néha-néha megérintésükkel, feléjük bűcsű intésével, egy-egy kérdés, jókívánság elmorgásával. Vannak, akiknek bent a házban falra akasztott rigmosos mondókák hoznak megnyugvást.

Az egyistenhitre téréssel az istenekből démonok, szellemek, illetve az őket megjelenítő állatokból totemállatok, amulettek, tájegység- vagy folyónevek stb. lettek. Sokan a Tápió folyó nevét is a magyar ősvallás egyik napjainkig fennmaradt hagyományának tartják.

Ezt bizonyítandó, jelentését „az erdők szelleméből” eredeztetik. (A folyó neve valószínűleg összetett, ősi magyar szó, ami egyszerűen vize nyős terület folyóját, „mocsárfolyó”-t – Barina folyót – jelent.)

A kereszténység elterjedésével a magyar ősvalláshoz köthető hiedelmek közül a legtöbb elhalt, származásuk, jelentésük a múlt homályába veszett, illetve újak jelentek meg. A katolikus egyházban a vallási célt szolgáló szentelmények, gyakorlatok legtöbbször az eredeti jelentésen túl népies hiedelmek társultak. Ennek tudható be, hogy ősünk a krizmát, az olajat nem csak jámbor szentelménynek tekintették, hanem alkalmasnak vélték

MENDEI ÉLET II.

lázás vagy végstádiumban levő betegek megkenésére és gyógyítására; a szentelt vizet az ártó, gonosz szellemek elűzésére; a bűntörténetre vagy kísértések elhárítására, a szentelt barkából pedig nehéz idő (égingés, villámlás, jégverés) esetén tűzre raktak, hogy a füstje, miközben imát mormoltak, Isten segítségével eloszlassa a felhőket és megszüntesse a rossz időt. A hiedelmek kiterjesztése az Oltáriszentséget (monstranciát) sem hagyta érintetlenül: néhányan meg voltak győződve arról, hogy a pap, amikor lepellel átfogva tartójában felmutatja az Oltáriszentséget és vele áldást ad a népre, akkor látja a hívek bűneit...

BAL LÁBBAL KELÉS

Bár az iskolázottságnak köszönhetően a hiedelemvilág sokat változott, de nem tűnt el. Elég csak olyan kifejezésre gondolni, mint például „bal lábbal kelt fel”. Ezért sokan, hogy elkerüljék a rosszkedvet, a „bal lábbal kelést”, úgy rendezik be hálósobájukat és állítják be fekhelyüket, hogy a jobb lábuk érje először a földet.

KÉT „LEGÉNYFOGÓ” PRAKTIKA

A fiatalok természetes kíváncsisága, hogy szeretnék megtudni, ki lesz vagy hogyan fogják hívni a jövőbelijüket. Nemcsak a fiúkat, hanem a lányokat is furdalta ilyen tudásvágy. A szégyent vagy a kinevetést elkerülendő, nem a csontokat faggatták – miként az egykori jósök, jövődömondok –, vagy nem tenyérből jósló, esetleg kártyavető cigány asszonyokhoz fordultak (bár ez is sokszor megtörtént), hanem más, kéznél levő eszközhöz nyúltak.

Még nem is oly régen minden háznál rendelkeztek almát, amely számos előnnyel rendelkezik: egészséges étel, tisztítja a fogat,

Forrás: origo.hu

A bűnbeesés fája

(a kígyó és Éva az almával – részlet)

laktat..., és nem utolsó sorban jó „jövendőmondó” válhat belőle. Annak idején elterjedt, hogy megjósolható vele, hogyan fogják hívni az ifjú leányzó jövőbelijét. Ehhez mindössze arra volt szükség, hogy az eladósorba került leányzó december 13-án Luca-napkor kiválasszon egy szép almát, és december 26-áig minden nap egy, szigorúan csak egy harapásnyit megegyen belőle. (Ajánlatos volt eldugni, nehogy más megtalálja és megegye.) December 26-án pedig – miután már csak a csutka maradt – eljött a nagy nap, amelyen minden eldőlt: amilyen nevű férfival találkozott először az utcán, olyan nevű lett a jövőbelije. (Ha mégsem így történt volna, hát, istenem, a leányzó vagy rossz almát választott, vagy azt jelentette, hogy a következő évben még nem fog elkelní.)

MENDEI ÉLET II.

Volt idő, amikor Mendén az országosan elterjedt Luca-napi szokásnak egy másik formája szintén dívott, nevezetesen: a lányok Luca-napkor tizenkét gombócot készítettek, mindegyikbe egy-egy fiúnevet tettek, és a gombócokat megfőzték. A néphit szerint a lány jövődöbelijének a nevét az először felszínre bukkanó gombóc tartalmazta.

A BABONA VILÁGA

A népi hiedelemvilág része a babona. Számos babona mögött évszázadokra visszavezethető rossz tapasztalat húzódik. Például: kéményséprővel találkozni bajt jelentett; ugyancsak bajt hozhatott a hitetlen vagy református fejére, ha reverendás pap jött vele szemben...

Amint a történelem tanítja: a bajt hozó alkalmak ellenszerét is hamar felfedezték, ugyanis rájöttek, hogy különféle praktikákkal meg lehet előzni, mondókákkal, rigmusokkal, esetleg a középső ujjnak a mutatóujjra fonásával, illetve a ruhagomb hirtelen megfogásával stb. meg lehet szüntetni az ártást. Úgy, ahogy a szocialista érában egyes fiatal lányok tettek: reverendással találkozás esetén gyakran mondták, hogy „Jaj, nem lesz szerencsém!”, és a ruhagombjukhoz kaptak. [A talpra esettebb pap (kispap) azonban az ellenszer ellen-szerével replikált: „Inkább a fejedhez kapj, mert az a csepp eszed is elvész, ami még megmaradt!”]

A következő említendő személy, a kéményséprő szintén fekete ruhában járta a falut. Megjelenése nemcsak szerencsét hozhatott, hanem aki meglátta és elment mellette, azt csőstül érthette baj – amin ugyancsak alkalmi praktika segíthetett: többnyire bal kezünket hátunk mögé dugva a középső ujjnak a mutatóujjra fonásával lehetett a veszedelmet elhárítani. (Persze, ez a megoldás sem jelentett százszázalékos garanciát.)

ÓLOMÖNTÉS

Szilveszter közeledtével az eladósorban levő lányok alig bírtak magukkal: szerették volna tudni, milyen sors vár rájuk, milyen jövő elé néznek. Ehhez a jövődölés sajátos módszerét, az ólomöntést vették elő.

Az ólomöntésnek megvoltak a szigorú szabályai. Meghatározott eszközök szükségeltettek: ólom, gyufa, gyertya, egy régi kulcs és egy (kávés)kanál. No, meg kellett hozzá az eladósorba került lány, aki szilveszter éjjelén, de még az újévi napkelte előtt elvégezte a műveletet: a gyertya lángja fölött a (kávés)kanálban megolvasztotta az ólmot és a lyukas kulcsfejen keresztül a hideg vízzel telt edénybe (rendszerint lavórba) öntötte. A hideg vízbe lötytyintett ólom alakzatai jósolták meg a leányzó sorsát az újévben. A jóskönyv szerint a forró ólom a megszilárdulása után jóval több mint százféle alakzatot vehetett fel. Gondot legfeljebb az alakzat felismerése okozhatott.

Sajnos, az alakzatok nemcsak jót, kellemeget (bőséget, gazdagságot, szerelmet stb.), hanem rosszat és bajt (veszteséget, ellenséget, peres ügyeket stb.) is jelezhetek.

(Volt, aki menet közben abbahagyta az ólomöntést, mert a keze nem bírta a gyertya lángján felforrósodott kanalat tartani, vagy nem volt türelme kivárni, amíg az ólom megolvad...)

A JAVASASSZONYOK PRAKTIKÁI

Rontás vagy elháríthatatlan baj, betegség esetén a faluban javasasszonyhoz (füvesasszonyhoz) vagy boszorkányhoz illett fordulni. Ő kellő ismerettel rendelkezett ahhoz, hogy mágikus szertartással megszüntesse a betegséget, levegye az átkot, illetve visszajuttassa azt a megrontóra.

MENDEI ÉLET II.

Példaként két egyszerű esetet említenék: a szemén levő árpa elmulasztását és az ujjon (kézen) nőtt szemölcs (vagy ahogy a XIX-XX. században Mendén mondták: tyűksegg) lekerekítését.

Szinte mindenkinben felrémlik valami róluk, mert már átmentek rajta – ha máskor nem, akkor gyermekkorban. Minthogy régen nem voltak megfelelő gyógyszerek és orvosok, akik el tudták volna mulasztani, illetve le tudták volna operálni, maradtak a javasasszonyok, akik az árpa elmulasztásához vagy a szemölcs lekerekítéséhez jól bevált népi praktikákat alkalmaztak. Kellékként egy új, minden díszítől mentes, natúr csuprot és egy frissen vágott fiatal tyűk begyét használtak. Mindkettőt a páciensnek kellett ma-

gával vinni. A kellékek és a javasasszony tudománya (ráolvasása), valamint utasítása elérte hatását: az árpa és a szemölcs egy-másfél héten belül elmúlt.

Az egyik javasasszony annak idején elárulta az árpa elmulasztásának módját és mondókáját: miközben a csuporral többször körkörös mozgást végzett az árpa fölött, háromszor azt mormolta magában: „Árpa, árpa lekaszállak, fehér ló seggibe zárlak!”

A szemölcs lekerekítéséhez kétféle módszer ismert. Az egyikben a műveletet maga a javasasszony, a másikban utasításának megfelelően a szemölcsös gyerek végezte. Az első esetben a javasasszony a tyűk-beggyel megdörzsölte a szemölcsöt, azután a tyűkbegyét az ereszcsergásba ásatta el.

Ahogy a tyűkbegy rohadtt, úgy múlt el a szemölcs. (A lekerekítés mondókáját azonban nem árulta el.)

Volt olyan helyi javasasszony, akihez újhaldokor – tyűkbegy helyett – szárazbékát kellett vinni. Amikor a szemölcsös gyerek a békával megjelent, bekenette vele a kezét, miközben a gyerekek az újhaldokort nézni, és azt mondatte vele: „Mire a hold megtelik, ez a tyűksegg múljon el”, és a háta mögé dobatta a békát (Kővári

Egy régi kulcs fejjel és fogazattal

József nyomán).

A javasasszonyok rendszerint szigorú titoktartás mellett meghatározott sorrendben örökölték tudásukat: az anya adta tovább a (legfiatalabb) lányának, és így szállt nemzedékről nemzedékre.

A szocialista érában ilyen praktikákat tilos volt gyakorolni, ezért csak néhányan és titokban végezték. Napjainkra ez a szokás és tevékenység a faluban gyakorlatilag elveszett.

*

A javasasszonyokon kívül/mellett a mendei hiedelemvilág részét képezték a boszorkányok is. Róluk azonban egy következő alkalommal, a rontásokkal és a ráolvasásokkal kapcsolatban esik szó.

Balogh Gábor
kutató

MENDEI ÉLET III.

HIEDELMEK ÉS PRAKTIKÁK 2.

Mende közepét, az északi részét (Katonavölgyet) és Szentistvánt az 1920-as évekig a Barina mentén mocsaras terület uralta. A mocsárban gázok füstölögtek és égtek, a néphit szerint lidércfények villantak fel. A jelenség a lidércekbe és a boszorkányokba vetett hitet táplálta.

Az egykor mocsaras terület a Barina mentén Szentistvánon

BOSZORKÁNYHIT

A boszorkányhit a helyiek valamennyi rétegét érintette. Szinte senki sem tudta kivonni magát alóla.

A boszorkányhitet a szülők, rokonok, ismerősök terjesztették.

A legkülönbözőbb történetek keringtek a faluban. Boszorkányokról meséltek a gyermekeknek, és velük ijesztgették őket.

A MENDEI BOSZORKÁNYOK

A falu nyelve kétféle boszorkányt különböztetett meg. Boszorkányoknak nevezte azokat a leányokat (szépasszonyokat), akik szépségükkel magasan kiemelkedtek a többi nő közül, hódítottak, és mondhatni: tetszésük szerint vették le lábukról a férfiakat. Az anyák nem mindig nézték jó szemmel, hogy ezek a szépségek elbájolják a fiacskájukat, vagy a fiacskájuk ilyenekkel flörtöl. Egyes szépasszonyokat a falu szája kibeszélt, másoknak pedig a falu „kicsinek” bizonyult. Az utóbbiak elköltöztek.

A boszorkányok másik csoportját a praktizálók, vagyis azok alkották, akiket maga-

tartásuk, képességeik miatt a falu ténylegesen annak tartott. Olykor mágikus vagy varázserőt tulajdonítottak a valamilyen különleges testi jegyet viselőknek, például a kezükön hat ujjal születetteknek, az összenőtt szemöldökökűeknek, a szúrós tekintetűeknek, a kékszeműeknek...

A mendei boszorkányok – ahogy egykor mondták – nyomkodni jártak. Még a XX. század elején is többen hódoltak a szakmának és űzték a mesterséget. Visszaszorulásuk az 1920-as évek utánra tehető, de néhányan „nem hivatalosan”, teljes titoktartás mellett még az ötvenes években is működtek.

Talán meglepő, de Mendén férfi is hódolt a boszorkányságnak. Egy 1761-es feljegyzés szerint a mendei tiszttartó „esőnek eszközlése végett némely terhes asszonyt megfűrosztatott.” (Származott is baja belőle, mert védekezését nem fogadták el és elbocsátották.) A helyi boszorkányok többsége azonban a nők közül, azon belül is főként a vénasszonyok köréből került ki.

MENDEI ÉLET III.

BOSZORKÁNYSÁGOK, RONTÁSOK

A mendeiek hittek az ártó szellemekben, a rontásokban és a ráolvasásokban, illetve abban, hogy léteznek olyan emberek, akik képesek ártani, vagy a rontást róluk levenni. A leggyakoribb ártó esetek közé tartozott a szemmel verés. Az emlékezet szerint szemmel verés elsősorban a kisbabát érhetette az utcán, amikor olyan személy nézte meg, aki után a gyermek szinte éjjel-nappal sirt. De a szemmel verés nem került el a fiatal lányokat, a menyasszonyokat, a kismamákat sem. Hogy a rontás megszűnjék, le kellett róla venni. Ezért olyan öregasszonyhoz vitték, aki művelte ezt a babonáságot és képes volt levenni a rontást. (Közlő: T. I-né)

Az emberek szintén a boszorkányságot vagy a rontást vélték meghúzódní, ha a tehén teje váratlanul elapadt vagy a tej véres lett.

Egy Mendével foglalkozó pályázatban találtam az alábbi kapcsolódó elbeszélést. Az egyik tehéntől véres tejet fejtek. Többen azt tanácsolták a gazdának, hogy a szekercét vagdossa bele a szakajtóba, és a rontó el fog jönni. A tehén gazdája így is tett. És valóban, hamarosan megjelent a rontó. A tehén gazdája a nevét kiáltotta, és még abban az órában megszűnt a rontás. A tehén ismét rendes tejet adott.

Sok esetben szintén boszorkányos rontásnak tartották a betegségeket.

SZELLEM- ÉS KÍSÉRTETJÁRÁS

Néha szellem- vagy kísértetjárásról is lehetett hallani a faluban. Egy B. J. nevű elszenvedő mesélte a vele történeteket: „Éjfélkor mentem haza. A kaput nem tud-

tam kinyitni. A feleségemnek kiáltottam, hogy nyissa ki a kaput. Közben emelkedett fejem a kalap. Úgy éreztem, hogy a hajam szála is az égnek áll. Amikor a feleségem kinyitotta a kaput, akkor a félelem hatására bezuhantam az udvarra.” (Kövári József nyomán)

De a kísértetek az erdőben is megjelenhetnek. „Történt egyszer – mesélte egy rokon –, hogy éjszaka az erdőn mentem hazafelé a biciklivel. Koromsötét volt. Csak a biciklilámpám világított. Az erdő közepe táján járhattam, amikor éreztem, hogy hiába hajtom a pedált, alig haladok előre. Mintha ólomsúly nehezedett volna rá, mintha valaki visszafelé húzott volna. Elfogott a félelem.

Egy mendei fiú kerékpárral
1934-ben

MENDEI ÉLET III.

Nem mertem hátra nézni. Minden erőmet összeszedtem, és úgy próbáltam tekerni. Szerencsére bírtam erővel. Amikor kifulladásra az erdő szélére értem, a kísértőm elhagyhatott, mert ugyanolyan könnyedén tudtam haladni a biciklivel, mint annak előtte. Később visszanéztem, de nem láttam senkit.”

TALÁLKAHELY

Egyes mendei boszorkányokhoz nemcsak az öregkor és a csúnyaság, hanem a seprű is hozzátartozott. A feljegyzések szerint a hét meghatározott napjain (rendszerint szombatokon) éjfélkor gyűltek össze a harangláb melletti útkereszteződésekben. Egészen addig, amíg egyszer valaki szombat éjfélkor kaptosan nem ment haza. Amikor a „delikvens” meghallotta „rikácsolásukat”, megleste és az italtól felbátorodva dobálni kezdte őket. A boszorkák visszadobáltak. A dobálózás eredményeként az egyik öregasszonyt másnap a kórházba kellett szállítani.

Azoknak is a harangláb volt az éjszakai találkozóhelyük, akik szellemidézők szerettek volna lenni. A szellemidézésre aspiráns maga köré egy kört rajzolt. Ha a szellemek nem tudták legyőzni, akkor az aspiráns elnyerte a szellem képességét...

FEKETE MÁGIA MENDÉN

A jóslás legveszedelmesebb formája a fekete mágia. A rituálé során a mágus (varázsló) közvetítő szerepet játszik. Különösen a kétségbeesett, bizonytalanságnak kitett emberek fordultak hozzá. Egy ilyen történetről számolt be L. F-né: „A családom hiába várta haza

a második világháborúból a férfiakat. Semmilyen információjuk sem volt róluk. Úgy próbáltak úrrá lenni az információhiányon és a kétségbeesésen, hogy mágiát üzőhöz fordultak. A széles családból összegyűltek azok, akik már nem bírták a reménytelenséget. Csak nők voltak jelen: a nagymamák, édesanyám és mindkét részről nagynéném. A lesötétített helyiségben egy asztalra tükröt helyeztek, amellé gyertyát gyújtottak. Egy asszony vezette a szertartást. Nem mondták meg, hogy ki volt. A család három férfi iránt érdeklődött: az apai nagyapám, az édesapám és az anyai nagybátyám iránt. A dialógusokra nem emlékszem, talán nem is voltak, de egyenként megidéztek a keresetteket, akik, mint egy moziképen, a tükörben mozgás közt megjelentek. Nagyapámat kórházi ágyon látták. Édesapám sírok között támolgott rettentően lefogyva. A nagybátyám keresésekor a tükör kettéhasadt, a szeánsz ezzel befejeződött. A valóság: nagyapám sárgasággal egy szovjet kórházban volt, apám végletekig leromolva már hazafelé tartott. Arra nem emlékszem, hogy mint szökevény vagy legálisan, de élet-halál között volt útja során. Nagybátyám akkor már nem élt, de ezt csak később tudták meg, hittek a tükörnek, attól kezdve siratták. Többé nem vettek részt ilyesmiben.”

HALOTTI HIEDELMEK ÉS SZOKÁSOK

A halott szellemének megidézése, elűzése, a kísértések megelőzése és a megszállottság elkerülése motiválhatta a kísértő halottakra vonatkozó mendei hiedelmeket.

MENDEI ÉLET III.

KÍSÉRTŐ HALOTTAK ELHÁRÍTÁSA

Ellenük való védekezésül szokásokat és szertartásokat alakítottak ki, amelyeket alkalmasaknak véltek a halotti kísértések megelőzésére, vagyis: hogy a hozzátartozók megnyugodjanak, illetve hogy az elhunytak lelkei ne hozzanak bajt a házra, ne kísértsék a családtagokat. Néha a temetés után külön rituálékot tartottak a családtagok részvételével az elhunyt környezetében.

Nemcsak a halott szertartásra előkészítésekor, hanem a temetése során és utána is szigorúan ragaszkodtak a bevált rítusokhoz. Ebben a rituális folyamatban, a szertartások során fontos feladat hárult az elhunyt fiatalabbik felnőtt lányára. A kislánykorában történeteket az egykori mendei lakos a következőképpen idézte fel: „A már megmosdatott és felöltöztetett halottnak, aki még a betegágyában feküdt, tenyérrrel meg kellett érintenem az összekulcsolt kezét és a lábfejét, hogy ne féljek tőle a továbbiakban. (Ezt nagyon komolyan vették, az egyik nagynéném vonszolt oda.) A temetés estéjén gyertyával végigjártuk a házat a pincétől a padlásig, és az egyik nagynéném gyertyával bevilágította a sarkokat. (Engem szintén vonszoltak.) Nemcsak bekukkantott, hanem amilyen magasan felért, a plafontól a padozatig függőlegesen végighúzta a gyertyalángot. Együtt ment a ház apraja-nagyja.” (L. F-né) A későbbi sírgondozás során megérkezésükor és elmenetelkor szokás volt a keresztség megérintése...

A KISGYERMEK KÜSZÖB ALÁ TEMETÉSE

A halotti hiedelmek és szokások között kell megemlékezni egy ősi temetési formáról és a hozzá kapcsolódó tilalmi szokásról. Bár a temetési forma már nem, de a tilalmi szokás az 1920–1930-as években még létezett.

Tilos volt a küszöbre lépni – emlékezett vissza Kővári (Kopriva) József a szokásra. A szülő először figyelmeztette: Ne lépj a küszöbre! Ha még egyszer rálépsz, kapsz egy pofont! Amelyik gyerek nem hallgatott a figyelmező szóra, azt nagyon elverte az apja, hogy örökre emlékezetes maradjon számára a tilalom. Ha az iskolában is a küszöbre léptek, akkor a tanító először szintén figyelmeztette, majd, ha újból rálépett, felpofozta a gyereket. Amikor az anyjától megkérdezte, hogy miért, azt a választ kapta, hogy „a küszöbre lépni halálos bűn”.

A parancs mögött – ma már nem is gondolnánk – egy régi temet(kez)ési forma húzódik, amelyet az ősök tiltás formájában Mende újbóli betelepítésekor Palócföldről, illetve az északon elhelyezkedő, egykori Koháry birtokról hoztak magukkal. Maga a tiltás igen ősi. Még arra az időre nyúlik vissza, amikor a csecsemőket, valamint az 1-2 éves gyermekeket nem a felnőttek temetőjében vagy a gyermektemetőben, hanem a ház küszöbe alá helyezték örök nyugalomra. Ezáltal az elhunyt gyerek szelleme a családdal maradt. Részben az elhunyt iránti tiszteletből, részben nehogy rátaposanak és kísértsen vagy bajt hozzon, nem volt szabad a küszöbre lépni.

MENDEI ÉLET III.

A TEMETŐ MEGOSZTÁSA

Amikor az 1700-as években a falu kezdett ismét betelepülni, a helyiek nemcsak vallásonként, hanem generációnként is külön gyermektemetőrészt alakítottak ki. Az 1840-es évektől mindmáig működő (ún. katolikus) temető laposabb, északi részén a 31-es országúti kerítés és a kereszt között elterülő parcellát (napjainkban: a IV. parcellát és az V. parcella északi felét) használták gyermektemetőként. Az említett parcellában eleinte kizárólag gyermeksírok voltak. A szokás a XX. század elején fokozatosan kezdett elhalni. Ma már csak néhány gyermeksíremlékeztet a terület hajdani funkciójára.

GYERMEKSÍRFELIRATOK

A temetőnek felnőtt- és gyermektemetőre osztása megjelenik a sírfeliratok generációs különbségében: míg a felnőttek sírjai főként az utódok elhunytához viszonyulását vagy hitét fejezték ki, addig a gyermeksírfeliratai a szülők fájdalma mellett a gyermek tisztaságát, angyali ártatlanságát, illetve a szülők hitét hangsúlyozták. Például a 14 hónapot élt Tremmel Hajnalika sírján ez olvasható: „Mennyországból egy kis angyal hiányzott/ Jézuskához felszállott”. Az egykori gyermektemető

ravatalozóhoz közeli sírján hasonló felirat található: „Mennyországból négy kis angyal hiányzott/ kicsi lelkük Jézuskához felszállott.”

Miután a gyermektemető elkülönülése megszűnt, a kicsiket önálló sírban vagy a hozzátartozó sírjában helyezték (helyezik) örök nyugalomra. A feliratok profánabbak lettek, inkább a szülők fájdalmát tükrözik: „Kinek gyermekét sírhalom nem fedi/ a fájdalmat nem ismeri”, egy másik változata pedig: „Kinek gyermekét nem fedi sírhalom, az nem tudja, mi a fájdalom.”

Balogh Gábor
kutató

MENDEI ÉLET IV.

ÖRDÖG ÉS ... MÁTOHA

A mendei hiedelemvilág következő figurái (alakjai) mögött a vallás húzódik meg. Nevezetesen a zsidó és a keresztény vallás...

PÁRHUZAMOS VILÁG

A kereszténységbe a felvétel (beavatás) formálisan a keresztelekor kezdődik. A katolikus ceremónia lényeges részét képezi egy „kérdés-felelet”-sor, amelyben ellene kell mondani az ördögnek, minden cselekedetének és minden csábításának. Az ördög elutasítása az egykori exorcista cselekmény maradványa. A szertartás már nincs kibővíve a pap által valaha több ízben recitált ördögűző formulával (vö. szövegdoboz), ahol az ördögöt „tisztátalan lélek”-nek, „gyalázkodó kárhozat”-nak nevezték. Napjainkban csupán a hitújonc sátánt elutasító ígéreteire van szükség. (Csecsemő, kisgyermek esetében a keresztszülők tesznek ígéretet.)

Az exorcizmusnak ennél sokkal konkrétabb formái is léteztek. Őket akkor alkalmazták, amikor úgy vélték, hogy a hívőt ördög vagy gonosz szellem (rossz démon) szállta meg. Esetében ördögűzést kellett végezni, ahol az exorcista Jézus nevében járt el. A jogosultságot (ismereteket) a latin szertartású papnövendékek a kisebb rendek keretében, az exorcista fokozat megszerzésekor sajátíthatták el. [Az ördögűző (exorcista) fokozatot – mint a pappá szentelés egyik feltételét – a II. Vatikáni zsinat eltörölte.]

A XIX-XX. század fordulóján további lehetőségeként jelent meg a katolikus hívek számára engedélyezett ún. kis-exorcizmus. Később ez a gyakorlat okafogyottá vált, és elhalt. A nagyobb

exorcizmus azonban továbbra sem szűnt meg; szigorú feltételekhez kötötték: azt kizárólag a püspök által megbízott papok gyakorolhatják.

*

Tehát nem véletlen, hogy az évszázadok során az ördögűzés és szereplői (az ördögűzők, az ördögök és démonjaik, to-

Exorcizo te, immunde spiritus, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, ut ex eas et recedas ab hoc famulo Dei N: ipse enim tibi imperat, maledicte damnate, qui pedibus super mare ambulavit, et Petro mergenti dexteram porrexit.

*

Kényszerítelek téged, tisztátalan lélek, az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, hogy menj ki és távozz Isten eme szolgájától, N-től; mert ő parancsolja neked, gyalázkodó kárhozott, (ő,)aki gyalog a tengeren járkált, és a jobbját az elmerülő Péternek nyújtotta.

*[Részlet a Rituale Romanum (1850:40-41)
felölt kereszteleési szertartásából – saját fordítás]*

vábbá a krampusz és a kísértet) szervesen beépültek Mende hiedelemvilágba. A XX. században viszont már nem annyira vallási, mint inkább profanizált, népies változatai uralták a hagyományt.

A HAGYOMÁNY ÖRDÖGEI

Az ördög szót a falu többféle értelemben használta. Nemcsak a gyerekekbe bújhatott bele a hétördög, illetve nemcsak ördögös (=furfangos) gyerekei voltak, hanem – a néphit szerint – félelmet keltő, „ördögi képességekkel” bíró lakosai is. Az emlékezet megőrizte annak az Alsóvégre

MENDEI ÉLET IV.

A hiedelemvilág figurái	Megjelenésük
ördög	szüreti felvonulásokon és mulatságokon
krampuszok	mikuláskor virgáccsal
mátóha	esküvőkön, disznóvágáskor
bohóc	szüreti bálokon

A helyi hagyomány közkedvelt figurái

betelepült, ún. „gyütt-ment” családnak a történetét, akinek tagjait érdemes volt elkerülni, mert a velük való találkozás rendszerint bajt hozott, betegséget a családra vagy az állatokra, például a tehén teje véres lett stb. Ezért ragadt rájuk akkoriban: „Biztosan az ördöggel cimborálnak.”

Az ördöggel kapcsolatos másik múltbeli emlék az ördög bibliája, magyarul: a kártya. A helyiek közül sokan hódoltak neki. Sokszor „lapozgatták”. Egyesek jóslásra, mások szórakozásra használták. Jóslásra legalkalmasabbnak többnyire a cigánykártyát tartották, de voltak, akik a tarot kártyát részesítették előnyben. Otthoni vagy kocsmai szórakozásra inkább a magyar kártyát vették elő. Néhányan szinte rabjai lettek a játéknak – olyannyira, hogy még bicskázni, sőt ölni is képesek voltak érte. Ilyen esetről számolt be a Magyar

Országos Tudósító, és került Mende 1939-ben a „hasfel-metszőként” hirhedtté vált fiatalember miatt a híranyagba. Az ördöghöz azonban nem csak negatívumok kapcsolódtak. Az évszázadok folyamán alakja egészen megszelídült, és a néphagyomány egyik jellegzetes figurája lett. Szokássá vált ugyanis, hogy meghatározott alkalmakkor egy helybeli férfi ördögnek öltözött. Az ő feladata volt például

az évente megrendezett szüreti felvonulásokon és mulatságokon az emberek szórakoztatásáról gondoskodni. Annyira megkedvelték, alakja annyira a nép szívéhez nőtt, hogy régebben szüreti felvonulást, szüreti bált és mulatságot már el sem lehetett képzelni nélküle. (Kővári József képe)

A MIKULÁS KÍSÉRŐI – A KRAMPUSZOK

Egyes hagyományokban az ördög kísérői a krampuszok, máshol a manók voltak. Mind egyikük démonként élt az emberek képzeletében. Mendén azonban a krampuszok nem az ördög, hanem a mikulás kíséreiént jelentek meg. Két, egymással teljesen ellentétes alakzat. Míg a mikulás a jóságos, fehér szakállú és a zsákjából vagy a puttonyából ajándékokat, jutalmakat osztogató öregként nőtt a gyermekek szívéhez, addig a krampuszai ennek éppen az ellenkezőjét testesítették meg: nemcsak az öltözködésük és a kinézetük volt félelmetes, hanem virgáccsal, olykor lánccal a kezükben alaposan ráijesztettek a gyerekekre, fenyegetően közeledtek feléjük és félelmet keltettek bennük.

A gyerekek sejtették, hogy nem maradhat

Az önkéntes tűzoltók szüreti bálja az ördöggel és a bohóccal 1925-ben

MENDEI ÉLET IV.

el a verés, ha korábban rosszalkodtak, nem tanultak vagy a szüleiknek nem fogadtak szót. Úgyhogy a végén a mikulás látogatásába vegyes érzelmek, az ajándékoknak való öröm mellett könnycseppek is vegyültek. Akit a virgáccsal elverték, legfeljebb azon gondolkodhatott utólag, hogy honnan értesülhettek a mikulás és a krampuszok azokról a „titokokról”, amiket legfeljebb a szülei és a családtagok tudhattak.

AZ ÖRDÖG „CIMBORÁJA” – A BOHÓC

Az ördög helyi cimborája a bohóc volt. Ők együtt szerepeltek a szüreti felvonulásokon és bálokon. Szinte kiegészítették egymást. Mindkettőjük a publikum szórakoztatását látta el. Munkájuk a gyülekezéstől egészen a mulatság végéig tartott. Mindegyikőjük külön készült a nagy eseményre.

Már a maskarájuk is mosolyra készítette az embert. Nem beszélve a bohóc pikáns öltözkézéről, amelyet a szocialista érában erotikus tartalma miatt nem engedélyeztek. *(Például a ruha fölé elől egy nagy sárgarépat kötött, hogy mindenki lássa a „tekintélyét”).* (Trefák Istvánné képe)

A szüreti bálhoz csősz is tartozott. „Nem lopatik”-alapon ő vigyázott a felkötözött szőlőkre, nehogy a legények lelopják. Ha mégis sikerült volna nekik, akkor játékból néhány filléres vagy forintos büntetést szabott ki rájuk.

Bohóc 1984-ben a szüreti felvonuláson

MÁTOHAJÁRÁS

Végül hiedelemvilágunk és népi szórakozásunk része a mátoha. Maga a szó a palóc nyelvjárásból került Mendére. A nyelvészek szerint mozgást kifejező alapszóból származik, innen a kísértő, a bolygó lélek jelentése.

A hagyomány a mátohákat a lakodalmak és a disznótorok egykor elmaradhatatlan látogatóiként emlegeti.

1. A mendei mátoha a lakodalmakban rendszerint nőnek öltözött férfi volt, vacsora alatt vagy a menyasszonytánc után tűnt fel. Akkor, amikor a menyasszonyt elvitték átöltöztetni menyecskeruhába.

Taligán tolták be a násznép közé. A vendégsereggel viccelődött, écelődött.

A kellő hangulat elérése után engedélyt kértek a násznagytól a mátohatáncra (vö. szövegdoboz). Miután a násznagy az engedélyt megadta, kezdődött a mátoha (*bolond menyasszony*) tánca a vendégsereggel. (vö. képet) Miként a menyasszonytáncban, úgy a mátohatáncban is pénzt kellett adni. Persze humorosan, például a fejkendő mögé csúsztatva, és jóval kisebb összegben. Míg a menyasszony-

táncban összegyűlt pénz az ifjú párt illette, addig a mátohatánc jelképes összegeit fellépti díjként a bolond menyasszony, vagy – megbeszélés szerint – a zenekar kapta meg.

2. A téli disznóvágás idején a mátohák szintén megjelentek. A feljegyzések sze-

MENDEI ÉLET IV.

Engedélykérés a mátohatáncra

*Tisztelt vendégsereg, becses kompánia!
Szavamra hallgasson most minden ember fia! Itt van a községünk legszebb menyasszonya, (persze csúnya, nagy hasú, lompos férfi)*

A sok jó füstölt kolbásztól már megdagadt a hasa. Most vele járjuk el a menyasszony-táncot, Erre engedelmet a násznagy úrtól várok.

(Közlő: Trefák Istvánné)

rint leginkább mókára hajlamos fiatal lányok maszkírozták el magukat, külsejüket szinte a felismerhetetlenségig elváltoztatták, arcukat bekormozták. Vén banyának öltöztek, esetleg seprűn lovagoltak. De férfiak is beöltöztek mátohányak. Kettesével jártak. Akkor kopogtak be, amikor már kisült a hurka, a kolbász, illetve a háziak az esti vacsorához ültek. Jövetelük jutalmaként kaptak egy kicsit ebből, egy kicsit abból. Voltak, akik ágas botot vittek magukkal, amelyre a hurkát, a kolbászt fel tudták akasztani. Közben humoros mondókákkal, faluban történt eseményekkel szórakoztatták a házigazdát, akit igencsak meglepett a mátohák tájékozottsága. (Talán emiatt terjedt el a faluban a mondás, hogy „X olyan mint a mátoha”, vagyis mindenütt ott van és mindenről tud, mintha szellem lenne.)

A mátohajárás különösen a gyerekeket hozta izgalomba: „Jönnek a mátohák! Jönnek a mátohák!” – kiáltozták, és szaladtak a szüleikhez. „Itt ölték le, itt szúrták le...” – hangzott kintről. Amikor a mátohák bekopogtak és beengedték őket, rigmusokkal vagy kedveskedő szavakkal köszöntötték a háziakat. Beszélgettek, poénkodtak, majd végül a gazdasszony előre elkészített mátohatállal (hússal, abárolt szalonnával,

húrkával, kolbásszal) viszonozta látogatósukat. Búcsúzóul – ha nem ismerték fel őket – néha felfedték magukat, megköszönték a disznótorost, és továbbálltak.

A mátohák viselkedésére az emlékezet más példát is megőrzött. Az utóbbi egy 1956-os disznótorhoz fűződik: „Apukám disznót vágott egy családnál. Nagyon messze laktak, a téglagyár valamelyik hátsó traktusában, a bányában. A disznótoros vacsoránál sokan voltak jelen, rokonok, munkatársak, barátok. Maga a vendégiség számomra azért volt érdekes, mert mátohák is jöttek. Ketten voltak. Rongyos cigányasszonynak öltözve, az arcuk bekormozva. Azonnal átvették a szót. Bohóckodtak, lopkodtak a tányérokból, bementek a konyhába, borogattak a vacsoraasztalon,

A mátoha (bolond menyasszony) tánca egy lakodalmában

rendetlenkedtek. A vendégsereggel hangoskodtak, poénkodtak, ugratták egymást. A vidám hangulatnak a házigazda vetett véget azzal, hogy adott nekik valami kóstolócsomagot, és kitessékelte őket.” (L. F-né)

Balogh Gábor
kutató

ELSŐ ADVENT

Mende Község Önkormányzata szervezésében 2021. november 28-án tartottuk az első adventi vasárnapot.

A Covid-19 járvány negyedik hulláma, illetve a szakadó eső nagymértékben befolyásolta a várakozás első napján a közönség létszámát. Kaszanyi József polgármester köszöntője és az adventi koszorú első gyertyájának meggyújtása után Leblanc Győző és Tóth Éva műsorát nézhették meg a jelenlévők. A kis létszám ellenére fergeteges hangulatot sikerült a Szabadidőközpont nagytermében varázsolni, a nézőközönség az ismert dalokat végig énekelték a művészekkel.

Sajnos a tavalyi év után az adventi rendezvénysorozatunkat idén is megtörte a járvány, de reméljük, hogy aki az első programra eljött, az kellemes élményekkel gazdagodva gondol vissza erre a vasárnap délutánra.

Dr. Mona Gyula
címmzetes főjegyző

Tizenhetedik fejezet

Hazament, lezuhanyozott és ledőlt az ágyra.

Nem akart aludni, de valahogy az álom mégis hálót szőtt a szemére... Hét óra után ébredt fel.

Lassan kibotorkált a konyhába. Valami ennivalót akart készíteni magának, és megdöbbenve vette észre, hogy a hűtő majdnem teljesen üres.

- El kell mennem, vásárolni!- mondta miközben leült a telefon mellé. Tárcsázta nővére számát.

- Igen! Kyra vagyok!

- Szia Kyra, Steven vagyok!

- Hello öcskös! Megkaptam leveled! Na, mesélj, miről akarsz velem beszélni!

- Roxan felébredt...

- És ezt te csak így mondod? Mi van veled?

Kyra nem értette mi ez keserű hang öccse szavaiban.

- Örülök neki, de nem tudtam vele beszélni, mert ott volt Peter. Ráadásul még az MRI eredménye sincs meg!

- Miért baj, hogy ott volt Peter?- Kyra értetlenül állt a dolgok előtt.

- Hát nem érted? Peter mindig mindenhol ott van! Mielőtt Rox kómába esett, akkor is ott volt, és ő beszélt utoljára vele, én már nem is láttam aznap. Erre ma... ma is ő volt az első, aki bement hozzá, én meg tök feleslegesnek éreztem magam, és hazajöttem! -fakadt ki Steve.

- Steven! Te féltékeny vagy!- nevetett Kyra.

A fiú nem válaszolt azonnal. Egy kicsit rágódott nővére szavain.

- Nem! Ez nem féltékenység! Egyszerűen csak aggódom érte és szerettem volna beszélni vele, ha már öt napja csak hozzá tudtam beszélni...- Steve hangja nem volt túl magabiztos.

- Ha te mondod... De most leteszlek, mert Syl vár rám. Pihend ki magad öcskös! Szia!

- Szia Kyra!- Steve letette a telefont.

Megállt a bolt előtt. Nehéz léptekkel ment be, és akkor hirtelen egy kép jelent meg előtte: látta a földön feküdni Roxant, és körülötte minden csupa vér volt...

Behunyta a szemét, és megpróbált megnyugodni. Kezébe vett egy kosarat, és sorban belepakolta azokat a dolgokat, amikről úgy gondolta, hogy hasznosak lehetnek. Már a pénztárnál állt, amikor megakadt a szeme egy polcon, ahol kültéri égők sorakoztak, és ekkor eszébe jutott a Sylivel folytatott beszélgetése. Odament a polchoz, és egy kis keresgélés után még a kosarába tett jó pár doboz színes és fehér égősort.

Fizetett és távozott.

Otthon... - otthon? Igen, Steven számára ez a ház olyan volt, mintha az ő háza is lenne. Már az idejét sem tudja, mikor volt otthon, úgy igazán. De most úgy érezte, hogy tényleg otthon van.- összeütött valami vacsít magának, majd felvett egy meleg kabátot, kezébe vette az égőket, hosszabbítókát, és kiment a ház elé. Nézegette egy darabig ezt a kedves kis házikót, majd nekilátott a munkának.

Fehérégős szilikon csövet tekert a kapu két oldalán elhelyezkedő kerítésre. Az udvaron található fenyőfát körbetekerte színes égősorral. A pincéből felhozta a hosszú létrát, nekitámasztotta a ház falának, majd egy újabb fehérégős szilikon csövet szerelt fel a házra, a tető vonalát követve. Mikor készlett, bedugott mindent az áramba, és kísértelt az utcára, hogy onnan vegye szemügyre művét. Elégedett volt magával. Barátságos és vidám látványt nyújtott a fényárban úszó házikó látványa.

Visszament, kikapcsolta az égőket, és bezárta maga mögött az ajtót.

**(Rebecca D'Angelo
Szócs – Rádi Anita)**

REJTVÉNY GYERMEKEKNEK

Előző számunk rejtvényének helyes megfejtése:

1. Nem ér egy lyukas garast sem. valamint 2. 53 volt.

Gratulálunk a szerencsés nyertesnek, akik ajándécsomagot nyertek:

Bognár-Györi Zoé, Juhász Eszter, Horányi Léna

Az ajándék átvehető a Polgármesteri Hivatal titkárságán
telefonos egyeztetés után, ügyfélfogadási időben.

A ÚJ FELADVÁNYUNKHOZ JÓ IDŐTÖLTÉST KÍVÁNUNK!

A megfejtéseket 2022. január 5-ig kérjük a **mende@mende.hu** címre elküldeni,
a nyerteseket e-mailben is értesítjük!

Írd be a fenyőfa megfelelő sorába a karácsonyi, téli képekhez kapcsolódó szavakat!

A szürke négyzetek betűiből egy karácsonyhoz
kapcsolódó fogalmat kapsz. — — — — —

KARÁCSONYI FINOMSÁGOK

Wellington sertésszűz

Elkészítés:

Hús: 1. Az 1 kg sertésszűz nagyon ritka, ha nagyobbat veszünk, akkor is legalább kettőt kell venni, hogy elérjük a mennyiséget. Szóval madzaggal kötözzük össze egymással a két húst, hogy nagyjából hengert formázzanak. Inkább legyen vastagabb, mint hosszabb.

2. Sózuk, borsozzuk. Én tört tarkaborsot használok, szerintem ennek jobb az íze. Ha lehet, itt ne használjunk örlt borsot, a tört jobban illik hozzá. Kicsit pihentessük a húst.

3. Egy serpenyőben forrósítsuk fel az olajat, jó forróra. A húst beletéve képezzünk kérget rá. Elég, ha csak megsűrkül a hús felülete, nem kell hagyományos értelemben vett kérget sütni rá.

4. Kivesszük a húst, és vékonyan bekenjük angol mustárral. Pihenni hagyjuk egy tányéron.

Douxelles: 1. Amíg pihen a hús, elkészítjük a douxelles-t. Barna csiperkét használunk, kevesebb a viztartalma, keményebb. Ki lehet még próbálni erdei gombával is. A gombát sóval, borssal, fokhagymával aprítógépbe tesszük, és jól összeaprítjuk. Lehet késsel is próbálkozni, de tényleg nagyon apróra kell vágni.

2. Egy serpenyőt felforrósítunk, és beletesszük a majdnem péppé aprított gombát. Erre azért van szükség, hogy a gombában lévő víz elpárolgolon. Fontos, hogy nem pirítani akar-

juk a gombát, hanem kiszárítani. Így az ízek koncentrálnak, és nem melleseleg, nem fog szétázni az egész étel. Kakukkfűvet, csipetnyi szerezcsendőt is tesszünk bele.

3. Ha elpárolgott a víz, akkor hagyjuk kihűlni.

Összeállítás: 1. Következik az összeállítás! Ehhez szükség lesz folpackra. Kitekerünk belőle egy darabot, majd erre fektetjük a sonkaszeleteket. Használhatunk pármait, serranót, hazait, bármilyet. Lényeg, hogy vékonyan legyen szeletelve. A szeleteket nagy átfedéssel fektetjük le.

2. Erre jön a kihűlt gomba. Kb. 1 cm vastagon ráhalmozzuk a sonkára. Egy kanállal elegyengetjük. Jön a hús! Kb. az alsó harmadára fektetjük. Ne feledjük, hogy eljött az idő a kötözés megszüntetésének!

3. A folpack segítségével szorosan feltekerjük a húsr a gombás, sonkás douxellest. Jó tanács: Ha a folpackból csak kihúzzuk egy darabot, folyamatosan tudjuk vele körbe tekerni a húst. A fólia két végét fogva összecsavarjuk, mintha egy szaloncukrot készítenénk. Minél szorosabbra csavarjuk, annál inkább hengerformája lesz. Ekkor fog egyenletesen sülni. A csomagot min. 20 percre a hűtőbe helyezük.

4. A tésztákat szintén folpackra rakjuk ugyanúgy, mint a húsnál. Kb. 1 cm vastag tészta

Hozzávalók, húshoz:

- 1 kg sertés szűzpecsenye
- só ízlés szerint
- bors ízlés szerint
- 2 ek olívaolaj
- 1 teáskanál mustár

Douxelles

- 70 dkg csiperkegomba
- só ízlés szerint
- bors ízlés szerint
- 2 gerezd fokhagyma
- kakukkfű ízlés szerint
- 20 dkg sonka
- 1 csipet szerezcsendő

(elhagyható)

Összeállításhoz

- 2 csomag leveles tészta
- 1 csipet só
- 1 db tojássárgája

lesz szükségünk. Házilag is el lehet készíteni, én boltban vásároltam. Akkora darab kell, hogy szélességben 3-4 centit túlnyúljon a húson, és pontosan körbe érje.

5. A hűtőből kivett húst fólia nélkül a tészta helyezzük. A tésztát szorosan feltekerjük rá a folpack segítségével. Ha körbeért, a felesleget levágjuk, és a fóliával szintén a szaloncukrot utánözva jó szorosan feltekerjük. Itt is a tökéletes hengeralak elérése a cél. Minimum 20 percre a hűtőbe helyezük, hogy megszilárduljon. Ha egy éjszakára ott marad, az sem baj.

6. A hűtőből kivéve kicsomagoljuk, majd tojássárgájával bekenjük. Egy kés hátával mintát húzzunk a tészta. Egy kicsit megszózzuk a tetejét, így ropogós lesz a tészta. 200 Fokra előmelegített sütőben, 35 percig sütjük. Ha kész, pár percet pihenni hagyjuk, így jobban fel lehet szeletelni. Fokhagymás krumplicipőre nagyon jól illik hozzá.

- Sütés hőfoka: 200 °C

KARÁCSONYI FINOMSÁGOK

Mákos guba torta vaníliasodóval

Elkészítés:

A kiflit karikázzuk fel. A tejet tegyük fel melegedni, vigyázzunk, hogy ne forrjon fel. A tejhez tegyük a reszelt citromhéjat. A mákot keverjük össze a porcukorral. Ha a tej felfelegedett keverjük simára a tojások sárgájával, és öntsük rá a kiflikre, egy fakanállal keverjük jól össze. Fokozatosan kevergetve adjuk hozzá a cukros mákot. A 26 cm-es tortaformánkat vajazzuk ki, és szórjuk meg egy kis zsemlemorzsával. Öntsük bele a mákos kifliket, egy kicsit nyomkodjuk meg. Én ekkor a tetejét vékonyan megkentem lekvárral. Előmelegített sütőben süssük kb. 15 percet.

Az 5 tojásfehérjét verjük kemény habbá és a 15 perc sütési idő lejártá után habzsák segítségével habcsókokat halmozunk a tetejére,

majd pár percre tegyük vissza a sütőbe pirulni. Vaníliasodót találunk mellé.

Vaníliasodó: 4 dkg liszt, 5 dkg cukor, 2 csomag vaníliás cukor vagy 1 vaníliarúd belseje, 4 db tojássárgája, 8 dl tej

Elkészítés: A cukrot, vaníliás cukrot és a lisztet egy tűzálló tálba tesszük, jól összekeverjük. Hozzáadunk 1 dl tejet és a 4 db tojássárgáját. Ezt csomómentesre keverjük. A maradék tejet felforraljuk (ha vaníliarudat használunk akkor itt tegyük bele a tejbé). Ha felforrt akkor lassan adagolva, folytonos keverés mellett adjuk hozzá a tojássárgás alaphoz. Kis lángra téve sűrítjük be a sodót. Tipp: Én ezt a mikróban csináltam, kb. 2 perc volt az egész, közben kétszer megkevergettem. Nem kellett attól félni, hogy leég az alja!

Nyáriné Szücsi Anita

Hozzávalók:

- 10 db szikkadt kifli
- 5 tojás
- 10 dkg darált mák
- 15 dkg porcukor
- 1 liter tej
- reszelt citromhéj
- lekvár

Jó éjszát!

ADVENTI KÉSZÜLŐDÉS A BÖLCSIBEN

